

רמא
פי' הטור **תצוה** על התורה

הכתוב ואמר אל הטבעת הידועה והנהוג זו וכן אמר בצריחים ואל טבעותיהם תעשה זהב הידועים להם כמנהג וכן וויס זהב וצביתאל דמלאכת המשכן משמע דמה שאומר אל הטבעת האחת לאו בטבעת שמחצר בהם הקרשים קאמר אלא בטבעת העליונה של צריחים ואל לומר שעומק החריץ מגיע עד מקום הצרית העליון וטבעת שמחצר בה הקרשים לא הזכיר צפסוק: (לג) והבאת שמה מבית לפרוכת את ארון העדות. אינו מצווה עתה שיעשה כזה הסדר ליתן הפרוכת תחת הקרשים ואחר כך להציא שמה את ארון העדות כי אין עתה הנוחה בהקמת המשכן וכן ונתת הכפורת על ארון העדות צקדש הקדשים אין פירושו שיתן הכפורת על הארון לאחר שהכניסו לקדש הקדשים אחרת צוואת הקמתו כתיב ושמת את ארון העדות ואח"כ וסכות על הארון את הפרוכת וכן כתיב צעש"י ויתן את הכפורת מלמעלה ויצא את הארון אל המשכן ואח"כ וישם את פרוכת המסך אלא פי' הפסוק שמצוה שישם את הפרוכת תחת הקרשים כדי שיהי' הארון שמה מצית לפרוכת והצדילה הפרוכת לכם צין הקודש וצין קדש הקדשים וכן ונתת את הארון עם הכפורת שם צקדש הקדשים להודיע שהכפרת עם כרצויו על הארון יהיו כולם שם צקדש הקדשים הנזכר:

בו (יוד) ועמודיו עשרים. ולא פי' ממה היו העמודים ומסתמא כילף משאר עמודים כגון עמודי פתח המשכן ועמודים של הפרוכת שמפורש בהם שטים ולא פי' כאן ג"כ לפוי כסף של ראשיהם של העמודים וצויקהל מפרש צעשייה:

פרשת תצוה

(כ) ואתה תצוה. לא הזכיר כאן משה צום על שם שאמר מחני כל מספרך כי קללת חכם אפי' על תנאי היא צאה. וי"מ לפי שרצה לזוות על ענין הצגדים לאהרן ומשה עתיד להיות כהן גדול והיה לו עגינות נפש להזכירו אלל הצגדים שהיו ראויים לו ונלקחו ממנו. ואחר שגמר צוואת המשכן צוה על הנרות שהן להאיר צתוכו והזכיר בהונת אהרן כי הוא המדליקם וכיון שהזכיר בהונת אהרן פירש צגדיו והזכיר צניו ובהונתם וקדושתם עד שיכנהו ואחר כך הזכיר בהונתם שהיא עולה תמיד והזכיר מוצח הקטורת אחר שהזכיר מוצח הנחשת כדי להזכיר שלא נעשה עולה או צח על מוצח הזהב: ואהרה הצורה. פי' ר' אברהם תצוה על הצבור לתת תמיד שמן זית זך וכן לו את בני ישראל את קרצני לחמי. והרמב"ן כתב צעציל שאמר צוואת המשכן תמיד ונשיית והוא צווי שתצוה להם שיעשו אמר כאן תצוה להם שיקחו אליך שמן למאור פי' שיקחו אותו לפניך ואתה צעצמך תראנו אם הוא זך וכתית כראוי ולא אמר ויעשו כי אין להם דרך לעשותו צמדנר רק אם היה אללם שמור

פי' הטור תצוה על התורה רמב

והנשיאים הציאוהו ופי' את בני ישראל שיקחו אליך בשמן הזה בני ישראל מלשך ימלא צידם כמו שאמר מאת כל איש אשר יצנו לצו וכן אמר ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך שאתה צעמך תקראם ותצטרם צמעלה הזאת: ויקחו אליך. צעצילך כי איני רריך לאורה וכן ה' שהי' מאיר מחון למשכן: להעלות נר תמיד. פירש"י כל לילה ולילה קרוי תמיד כמו שנאמר עולת תמיד ואינה אלא מיום ליום. וי"מ דתמיד אור מערצי קאי שרריך שיבא דולק תמיד אף ציוס. וי"מ להעלות נר תמיד שיעלה וידליק שאר הנרות מנר מערצי שהוא דולק תמיד: (כא) מערב עד בוקר. תן לה מדתה שתהיה דולקת מערב ועד בקר והיא חזי לג' והפתילות יעשה דקות או גסות לפי אורך הלילות:

כח (א) נדב ואכיהו אלעזר ואיתמר. אע"פ שאמר אהרן וצניו פרטם

צמותם לומר אע"פ שנתכבן אהרן על ידי שמן המשחה לריכין ג"כ להמשח לעלות לכהונה ולמעוטי פנחס ואע"פ שנמשחו לא נתכבנו רק אלה הד' ומולדתם אשר יולידו אחריה': (ב) ועשירית בגדי קודש. ציווי לחכמים העושים צמלכה כדרך כל מלאכת התצנית וכן ואתה תדצר אל כל חכמי לצ שתדצר אליהם אתה צעמך כי אתה הכיר חכמתם ותדע כל מלאכה הראויה להמסר לכל אחד ואחד מכס וצעצור שאמר ואתה הקרב ועשית הולך לומר ואתה תדצר אל כל חכמי לצ שיעשו הצגדים ציווי כשאר המלאכות: לכבוד ולתפארת. פי' הרמז"ן שיהיה נכבד ומפואר צלוצים נכבדים ומפוארים כי כל אלו הצגדים הם לצוש מלכות כי כן ילצו המלכים צומן התורה כתנת כמו שמצינו צנתנות הפסים שעשה יעקב ליוסף והלצישו כעין מלכי קדם ומעיל כי ק תלצנה צנות המלכים מעילים ומנפת ידועה גם היום לשרים ולמלכים ולכן אמר הכתוב צנפול המלכות הסר המנפת והרם העמרה וכן יקראם הכתוב פארי מגצעו שהם פאר ושצח למכתירים צהם וכן האפוד והתזן לצוש מלכות כענין שנאמר והמניכא די דהצא על צואריו והצין מור המלכים הוא והם מזהב ותכלת וארגמן כענין שנאמר כל כבודה צת מלך פנימה ממשצנות זהב לצושה ותכלת גם הוא לא ילצשוהו רק המלכים. אי נמי לכבוד ולתפארת שיעשו צגד כהונה לאהרן אחיך לשרת צהם לכבוד השם השוכן צתוכם לתפארת עוזם כדכתיב כי תפארת עוזמו אתה: (ד) חושן ואפוד ומעיל וכחוגת השבץ מצנפת ואבנט. הזכיר כולם לצד מליץ ומכנסים ואפשר מפני שאמר ואתה תדצר אל כל חכמי לצ ואלו השנים חין חכמה צעשייתם: (ה) והם יקחו את הזהב. עד עתה היו כולם כל הוולות למשה צעצמו ועשית תעשה ועתה צוה שידצר אל כל חכמי לצ לעשות הצגדים ולכן אמר והם יקחו את הזהב לומר שהם יקבלו אותם מאת המתנדבים צלא משקל וצלא מנין כי נאמנים הם וה"ה לכל מלאכת המשכן

רמג
פ"י הטור תצוה על התורה

כי ציוס הראשון לצד כתיב ויקחו מלפני משה וגם הוא שלא בחשבון לקחו מלפניו אבל בשאר הימים הציאו אליהם והציאו הכל לעושי המלאכה ולכן כתיב מרצים העם להציא כי להם היו מציאים ולאחר שגזר הכל מנו ושקלו ואמרו לו למשה כדכתיב ויהי זה התנופה: (ל) ונתת אל השן המשפט את האורים ואת התוכים. כתב הרמב"ן ספר ר' אזררה להתחכם בענין האורים והתומים וספר כי הם מעשה אומן כסף והם וחשז כי הם נורות שעושים צעלי הכוכבים לדעת צהם מעשה השואל ולא אמר כלום אלא הם כדברי רש"י שסם המפורש נתון בין כפלי החושן ור"א' לדבר כי לא נזכרו אורים במעשה האומנים לא צווחה ולא בעשי' שכלל ופרט ויעש את האפור ויעש את החשן ולא הזכיר אלו בלל ולא הזכיר רק צמשה לצדו שאמר צווחה ונתת אל חשן המשפט וכן בעשי' ויתן אל החשן את האורים ואת התומים ולא הי' לאומן צהם מעשה ולא לקהל צהם נדבה אבל הוא סוד מסור למשה מפי הגבורה והוא כתבם בקדושה ומשה לקח כתב האורים והתומים והניחן בחשן המשפט אחר שהלביש לאהרן החשן והאפור והענין כי היו שמות הקדושים מכחם יאירו החותיות מאבני החשן אל עיני הכהן השואל כאשר שאלו מי יעלה לנו הי' הכהן מכוין בצחותיות האורים והאירו לעיניו אותיות יהודה וי"ד מלוי ועי"ן משמעון וי' מלוי וה' מאזרחה ועדיין לא ידע סידורן והי' אפשר לרפן צממה עניינים והי' מכוין צשמות התומים ועודם האותיות מאירות לנגד עיניו וצא לצבו שיהודה יעלה צתחלה וזאת המדרגה ממדרגת רוח הקודש והוא למטה מהנצואה ולמעלה מצת קול שמשמטמטין צו צצית שני אחר שפסקה הנצואה ואורים ותומים ואפשר שנתן משה בחושן שמות הקדושים היו ידועים צמסורת לגדולי חכמי ישראל שמסרם להם עם סתרי התורה ולפיכך הי' ציד דוד אפור כדמות אפור של משה חשן כדמות חשן הקדש אבל הי' כולו צד כדכתיב צשמואל נער חגור אפור צד ואמר צנוצ עיר הכהנים שמונים כהנים נישאים אפור צד וילצשו אותו הכהנים שהיו צני הנציאים ושואלין צו ונענין לפעמים: (לא) ועשיר ארת מעיל האפור. פירש"י מעיל כעין חלוק והקשה הרמב"ן מהא דכתיב והוא עוטה מעיל ולא שיך עיטוף בחלוק אלא הוא כמות מקיף בגוף כולו ולמטה עד רגלי האדם ואין לו צית יד כלל וצשאר מעילין יש לו צית צחאר כנגד כל הצחאר תפור צו ואותו צית הצחאר נקרא פי המעיל וצזה המעיל צזה הכתוב שיהי' ארוג עמו וכולו חלוק מלפניו עד למטה ומכנים ראשו צנקצי פיו ולפניו שתי כנפים מגלה צו ומכסה צו כרצונו והיינו דכתיב ויחוק צכנף מעילו אלמא יש לו כנפים: (לד) פעמון זהב ורמון. פירש"י ששני ענינים היו צין שני פעמונים תלוי רמון אחד. וכתב הרמב"ן א"כ לא היו הרמונים משמשין כלום ואם עשאוים לנוי יעשוים כמין תפוחי זהב אלא הפעמונים היו צתוך הרמונים ממש כי היו חלולים ועשויים

רמד

על התורה

תצוה

פי' הטור

כמין רמונים קטנים שלא פתחו פיהם והפעמונים טמונים בהם ונראין
 טבחון: (לו) ושמת אורחו על פתיל תכלת. פירש"י וצמקום אחר
 הוא אומר יתנו עליו פתיל תכלת וגו' וכתב הרמב"ן אני תמה עליו
 שהכתוב אינו מורה רק לעשות פתיל תכלת (אחד) והוא עושה (ששה)
 ועוד מורף פסוקים של צוואה ועשייה ומרצה פתילים כנגד כולם ומה
 צורך לפתילים שבצמקם והרי הוא קשור מאחוריו כדרך כל צין אלא לא
 ה' אלא פתיל אחד שהטעם ה' מקיף מאוזן לאוזן ונוקב צשתי קנותיו
 ופתיל תכלת נכנס צשתי הנקבים והצין נקשר בו כנגד העורף והיה לניף
 בצמקפת צגובה הראש כנגד המות ומכסה זה אחורי הראש למטה עד
 העורף ומניח הצין כנגד מצחו מאוזן לאוזן והנה המצנפת מאוזן לאוזן
 לאחוריו כנגד העורף והצין כנגדה מאוזן לאוזן על מצחו ופתיל שהצין
 קשור בו יצוא על המצנפת והוא ושמת אותו על פתיל תכלת שיכניס הפתיל
 צנקבי הצין והיה הפתיל על המצנפת לאחורי איניו כנגד העורף אל מול
 פני המצנפת יהי' הצין והיה על מצח אהרן כנגד המצנפת והוא שנאמר
 ושמת המצנפת על ראשו כלומר למעלה בעליון שצראש לא כמו צמנצעות
 שנאמר בהם וחצפת להם מגצעות שחוצות כל הראש ומה שאומר ונתת
 את נור הקודש על המצנפת פירש שיקשרנו עליה ואין להקפיד צין ויתנו
 עליו פתיל תכלת וצין ושמת אותו על פתיל תכלת כי צשניהם יש לפרש
 כאלו אומר ושמת אותו צפתיל ויתנו בו פתיל תכלת כמו ונתת אותם על
 סל אחד שפירושו צסל לו ישמש על צמקום אל ונתת אותו אל פתיל
 תכלת ויתנו אליו פתיל תכלת כי הפתיל נתון אליו והוא אל הפתיל כי צו
 יסמך כאשר יכניסו הפתיל צנקציו של צין וגמלא הפתיל הוא על הצין
 והצין על הפתיל: המצנפת. פירש"י שהמצנפת כמין כובע שהרי צמקום
 אחר קורא לה מגצעות ומתרגמין כובעין. וכתב הרמב"ן שאינו כן
 שהרי אמרו המצנפת ארכה י"ו אמה והיא כמין לניף שנוף זה ראשו
 מגלגל ומחזיר ומגלגל ומחזיר סביב ראשו כפל על כפל ומצנפת של כהן
 גדול אינה קרויה מגצעת צסום מקום אלא של כהן הדיוט נקרא' מגצעת
 ואף היא מצנפת אלא שקושר זה כל ראשו ומעלה הכפלים עליו כעי
 מגצעת שהוא כובע: (מא) והלבשת אתם את אהרן אחיך וארז
 בגיו אהו. פי' ילביש לבגיו הצגדים הכתובים בהם ופי' אתו צציום אחד
 ילביש וימשחם כולם: ומלא את ידם. פירש"י כל מילוי ידים לשון
 חינוך כשהוא יכנס להיות מוחזק בו מאותו יום והלאה. והרמב"ן פי'
 שהוא לשון כי מלאו ימי וצמלאת הימים האלה כי הוא אשר יקרב לעבוד
 עבודת המלכות הנה ידו חסרה בעבודה ההיא וכאשר יבשר לעשותה הנה
 ידו שלימה וראוייה לכל העבודות והמלאכות וכן מלאו ידכם היום כי עתה
 ידכם מלאה בכל עבודת השם כי איש צצנו וצמלתי עבדכם אותו היום
 וכן איל המילואים שמילוי הכהנים צו החמלת והאשם לכפר וזה למלאת

תצוה

רמה פי' הסודעל התורה

ידס להקרבה: (מג) והיו על אהרן ועל בניו ולא ישאו עון ומתו. פירש"י שמכאן אני יודע מיתה למחוסר צגדים צין לכהן גדול צין לכהן הדיוט. והקשה הרמב"ן שאם כן היה לו לומר אותו למעלה אחר שהזכיר כל הצגדים אלא אינו (אלא. כנ"ל) על מכנסים ולכך צעי צגמרא מיתה למחוסר צגדים מנלן ושאל על שר צגדים וילף לה מקרא אחרינו ומיתה דכתיב לעיל צעי מעיל אינו חוזר אלא על פעמוני' מפני שאין צהס צורך בלבישה ואין דרך הנצבדים לעשות כן לכך אמר כי לזה השם יתצרך ויתעלה צהס כדי שישמע קולו בצואו אל הקודש ויכנס לפני אדוניו כאלו צרשות כי הצא אל היכל המלך פתאום חייב מיתה צעמסי' מלכות כענין אהשורוש ורומז למה שאומר בירושלמי וכל אדם לא יהי' צאהל מועד אפילו המלאכים על כן לזה להשמיע קולו כמו שיקרא הולילו כל איש ויצא לעבוד המלך צייחוד וצלאתו ללאת צרשות וכדי שיודע הדצר שיוכלו מסרתי המלך לשז לפניו:

כט (ג) והקרבת אותם בסר. נמשך לפניו וקאי אפתח אהל מועד דצקרא דצתרי' וה"פ והקרבת את הלחם צסל והפר והאלים ואהרן וצניו יקריב הכל אל פתח אהל מועד. אי נמי יש לפרש והקרבת אותם צסל ולא פי' כי מסתמא מזה להציאם אל המקום שמוזה להציא הכהנים והכתוב השני מדבר צאהרן וצניו לצד ולכן אמר ורחלת אותם צמיים: (ז) ולקחת את שמן המשחה ויצקת על ראשו. כתב ר' אברהם כי זה היה קודם שישים המנפת על ראשו כי על ראשו היה יונק. והרמב"ן כתב ואינו כן שהרי גם צעשייה כתיב ויש המנפת על ראשו ואחר כן וילקח משמן המשחה על ראש אהרן אלא לניפת המנפת היתה סצב הראש ואמלעיותו מגולה ועליו ינק השמן ואם היתה המשיחה צכל הראש כפירש"י תהיה הליקה צמקום הנחת תפילין שהי' ראשו מגולה: (ט) וחגרת אותם אבנט אהרן ובניו. לכאורה אותם קאי על אהרן ועל צניו וחזר ופי' את מי יחגור אהרן וצניו. וכתב הרמב"ן וה"כ וחצת להם מגצעות אינו חוזר על כולם שהזכיר כי אהרן אין לו מגצעות והמנפת צצר הוא על ראשו ויתכו לפרש אותם קאי על צניו ולכך חזר ופי' אהרן וצניו פי' שתחגור לאהרן כמו לצניו וצצבור שהצבנט שזה צכלס לא הזכירו למעלה צאהרן ועל כן פי' כאן שיחגור אותו כמו לצניו ולא הזכיר כאן לבישת המכנסים כי כל הצגדים הי' משה מלבישים אצל לבישת המכנסים שהם לכסות צצר ערוה היו לובשים אותם צהנעט והזכירם צכלל ולקחת את הצגדים והלבישתם: (י) והקרבת את הפר לפני אהל מועד. כתב הרמב"ן אמר ר' אברהם כי פירושו כאשר תקריב את הפר לפני אהל מועד יסמוך אהרן וצניו כי צצר הזכיר זה למעלה. והנכון צעניי כי למעלה לזה להקריב ולא פירש אל אהל מועד רק שיקריב אותם למקום

רמו

על התורה

תצוה

פי' הטור

הכהנים שיהיו מזומנים ודי שיהיו לפני פתח חצר המשכן ועכשיו הורגך שיקריצם אל פתח אהל מועד כאשר מפרש בשחיטה כי הסמיכה תהי' גם שם: (יג) ולקחת את כל החלב המכסה את הקרב. פירש"י הוא הקרום שעל הכרם. כתב הרמב"ן ודאי כן הוא הקרום אבל בשאומר כל החלב אשר על הקרב כולל ז' חלצים לזה הקרום ולחלב הגם אשר על הקרב כמו שאומר צפ' ויקרא ואת החלב המכסה את הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב אלמלא שיש ז' חלצים על הקרב ובשאומר כל החלב כולל ז' החלצים כאחד וצמעשה לוואה הזאת אומר ויקח את כל החלב אשר על הקרב ולא הזכיר יותרת הכבד וכלל גם אותה בכלל כל החלב ולמטה צפרשה הוא אומר ולקחת מן החלב והאלי' ואת החלב המכסה את הקרב והראשון המוזכר שם הוא החלב אשר על הקרב. וקשה לי א"כ צפרשת ויקרא כיון שכלל כל החלב אשר על הקרב למה כתיב החלב המכסה את הקרב: (יד) חשרף באש. פירש"י לא מנינו מטאת חינוכה נשרפת והוראת שעה היתה ונתן הרמב"ן טעם לדבר שזה הפר צא לכפר על מעשה העגל והוא קרבנו של כהן משיח ומה שלא הביא מדמו לפנים כאשר נאמר צפר כהן המשיח שמציא אל מצית לפרוכת משום כי צפר כהן משיח נאמר אל פני פרוכת הקודש וכאן עדיין לא נתקדש ולא שרתה עליו שכינה שיקרא פרוכת הקודש ולכך ה' חינון ומ"מ דינו כפנימית וזה שישמכו גם זניו עליו דצאהרן התאנף להשמדו והוא כילוי זנים ולכך הורכו גם הם להתכפר זו: (כו) מאיל המלוואים אשר לאהרן. אע"פ שהי' מלוואים גם לזניו לא הזכירם והטעם שצא לחדש ולקחת מאיל צעבור שהוא לאהרן והוא צעליו ואין המזה ראוי לו אלא לכהן העצוד ואחר שנתן הטעם שאינו שלו כיון שהוא צעליו לא הורגך לפרש שאינו לזניו כי מאותו טעם עצמו אינו לזניו אבל למטה אמר מאשר לאהרן ומאשר לזניו כלומר כאשר לוקח מקרבן כל' המזה והשוק כן יקחו הם האב והזנים מקרבנות שמקריצין על ידם: (לו) ופר מטאת תעשה ליום על הכפורים. פירש"י צעליל הכפורים לכפר על המזבח. והרמב"ן כתב והנכון צעיני כי על הכפורים פי' על שני האילים שהם צאים לכפר לאהרן וזניו כמו שנאמר ואכלו אותם אשר כופר בהם: (מו) לשבני בתוכם. פירש"י על מנת לשכן בתוכם. והרמב"ן פי' למ"ד כמו צי"ת שאני שוק בתוכם וידעו כי אני ה' אלהיהם אשר הולאתי אותם מארץ מצרים:

ל (א) ועשית מזבח מקטר קטרת. כתב הרמב"ן הנה

מזבח הקטורת מכלים

הפנימיים וראוי הי' שזכירנו עם השלחן והמנורה אשר הוא מונח עמהם וכן הזכירו צמעשה צפרשת ויקהל אבל הטעם להזכירו אחר המשכן וכל כליו והקרבנות צעבור שאמר צתשלום הכל ונקדש צבדוי ושכנתי צתוך

רמז **כ"תשא** פי' המור על התורה

צני ישראל' אמר כי עוד יתיחד להם ועשו מוצח מקטר קטרת להקטיר לכבוד השם: (ז) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים. כתב הרמב"ן אין המורה הוא זכהן געגל לצד כמו ההדלקה שכתובה אחריה ופי' זה כהן גדול ומלותה אף צהדיעו דכתיב יערוך אותו אהרן וצניו וכן הדין בקטורת ולא ידעתי למה הזכיר אהרן צשניהם ואולי כשלמטה דכתיב וכפר אהרן על קרנותיו שהוא דוקא אהרן גם בכלן אהרן או צא לומר שאהרן יתחיל בקטורת וצנרות וכן אמר בסוף אמור אל הכהנים יערוך אותו אהרן ולא הזכיר צניו צעצור שהוא יתחיל זה ואמר שם חקת עולם צמורה: (ט) קטרתו זררי. פירש"י שום קטורת שכולם זרים אללו. והרמב"ן כתב ולונקלום שתירגם קטורת צוסמין נוכראין ולא תרגם נוכריתא רצה לומר שלא יעשה קטרת מסמים אחרים זולתי הקטורת שנצטוו ציה וכן אם מוסיף מהסממים האחרים עובר ציה הלאו:

פרשת כי תשא

(יב) **כי תשא**. כתב הרמב"ן כאשר תשא את ראשם צמנין יתנו

כופר נפשם מחנית השקל ואמר לו ולקחת את כסף הכפורים ונתת אותו על עבודת אהל מועד ומה למד משה שנצטוו עתה למנותם וכן עשה כמו שנאמר וכסף פקודי העדה מאת כהן ולא הולרך להארריך ולומר ועתה תשא ראשם ולפיכך כלל המורה לומר כאשר תשא ראשם תעשה כן שיכנס בכלל כל פעם ופעם שימנס ונראה לי שלא הולרך אותו עתה לצא צאהליהם ולמנותם כאשר עשה צחומם הפקודים אלא ציוה עליהם שכל היודע צעצמו שהוא צן ד' שנה ומעלה יתן הסך הזה והם הצילו אליו הכופר וגם שאר הנדבצ צקר ולכך לא אמר כאן רק ונתת את כסף הכפורים כלומר ציויתיק כאשר תמנס שיתנו כופרם ועתה יתנו מעצמם הכופר ונתת אותו על עבודת אהל מועד ולכך לא הולרך עתה לאהרן ונשיא' שיהיו עמו אע"ג דכתיב כל העוצר על הפקודים דמשמע שמנא' הוא פירושו כל הראוי לעצור על הפקודים. על מה שהקשה רש"י היאך היו שוים צשני המניינים תר"ג (אלף. כנ"ל) ותק"כ ופי' צשני המניינים היו צשנה אחת למנין שנות העולם שהוא מתחיל מתשרי כי הראשון הי' מיד אחר יום הכפורים צתשרי והשני הי' צאחד צאייר והוא הכל שנה אחת לשנות העולם ואומר צשנה השני' שהוא שני' למנין יציאת מצרי' שמתחיל צניסן. והקשה עליו הרמב"ן היאך לא מתו מהם צו' חדשים כמה וכמה ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ועוד כי מנין שנות האנשים אינו למנין שנות העולם מתשרי אלא כל אחד ואחד מעת לעת מיום הולדו שלכך נאמר צהם מצן עשרים שנה ומעלה שיהיו שנים שלימות א"כ כל הנולדים מתשרי עד אייר השלימו שנה צנתיים ונתרצו עם רצ צין שני המניינים ויותר נכון שנאמר שמתו

פי' הטור **כ י ת שא** על התורה רמח

מהם הרצה צין שני המניינים וצני עשרים משלימים שנתם מתשרי ועד אייר ואירע הדבר שהיו המשלימים כמנין-המתים. אצל לפי דעתי שאין השוואת המנין קשה כי צמנין הראשון נמנה שצט לוי עמהם כי עדיין לא נצחר ולא יאלא מכללם וצמנין שני נאמר לו אך את מטה לוי לא תפקוד ומדפירש לו צמנין שני שלא למנותם מכלל שמנאס צמנין הראשון והנה המשלימין שנתם צין שני המניינים היו קרוב לך' אלף וכן נתרצו ממנין יציאת מצרים עד זה המנין הראשון הרצה כי שס יאמר כשש מאות אלף רגלי ולא שס מאות אלף שלמים וגם כי מתו הרצה צנוהג שצעולס ונתרצו צמשלימים שנותיהם שנמלאו עתה תר"ג אלף ותק"ן. ונראה לי ג"כ שג' תרומות שרמו צכאן והאחת לקרצנות צבור אינה על ידי המנין האמור צחומש הפקודים כדצרי רש"י כי שס נאמר אך את מטה לוי לא תפקוד והשקלים של קרצנות לויים מייצין צהס לדצרי הכל ועוד כי השקלים לקרצנות אינו מצן כ' ומעלה אלא משהצ' צ' שערות מייצ לשקול אלא צוה הכתוב שציאלו למלא' המשכן תרומ' חני שקל לכל העוב' על הפקודים מצן ק' ומעלה ורמו העש' לא ירצה והדל לא ימעיט ממחצית השקל לתת את תרומת ה' לכפר על נפשותיך' שכל הרריך כפרה שהגיע לכלל חיוב המצות יציא מחצית השקל אחד לקרצנות: ונחגו איש כופר גפשו. דוקא עתה הוצרכו לכופר צצביל שחטאו צמעשה העגל ולכך נמנו ע"י שקלים אצל איין רריכין צכל מנין ליתן שקלים וכן מצינו צצשאל שפקד צצוק וצטלאים: (יג) מחצית השקל. כתב הרמצ"ן משה רבינו קצע לו מצבע צישראל כי מלך גדול הי וקראו לו שקל לפי שכולו צמשקל שלם איין צו פחת ולא כסף סיגים וצעצור שמשקלי הערכין ופדיון הצכור צמשקל ההוא שהוא קודש וכן כל כסף קצוב האמור צתורה לכך קראו לו שקל הקדש וזה הטעם שקראו רצותינו לשון התורה לשון הקודש מפני שצרי תורה וצרי נצואה וכל דצרי קדושה צלשון ההוא נאמרה והוא הלשון שהקצ"ה מדצר צו עם נציאליו וצו נקרא שמותיו הקדושים אל אלהים לצאות יו"ד ה"א וצו צרא עולמו וקרא שמות שמים וארץ. וכל אשר צס: (טו) העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט. פי' הרמצ"ן שהס ממנין לאיין צצתורה שסם מיעט הדל או אס רצה העשיר עצרו צלאו. וכתב ואפשר מה שהיו תורמין צקופות על האצוד ועל העתיד לנצות הי' מתקן זה כי הדל הממעיע צמותר עתיד לנצות הוא והעשיר המרצה לא יתרמו הגצאין על היתרון. ושאר המפרשים לא חשצו זה צמנין הלאיין: (יט) ורחצן אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם. כי כן דרך כל הקרצ אל שלמן המלך לשרתו לרחוץ ידיו לנקיות צצביל-שהידיים עסקניות והנסיף כאן לרחוץ הרגלים צעצור שהכהנים עוצדים יתפיים ויש צני אדם צרגליהם וזהמא וכיעור וכן תקנו רצותינו רחינה לתפלה: (כג) מור דרור. כתב הרמצ"ן בסמימו כל המפרשים שכל מור הוא מוסק והוא צח מחיה

המט פ"י הטור כ"י תשא על התורה

הידועה צלחן הודו ודומה לנצי ומתקבץ צווארה מרוב החוס כמין דס
 וזב ממנה ופי' דרור שיהי' נקי מן הזיוף שמוציפין אותו תמיד. ויהי'
 לצרבה הקסה על זה כי איננו צושס אע"פ שריחו טוב ואפשר צעבור
 זה הפרידו הכתוב מן הצשמים: וקנמן בשם. פירש"י הוא קליפת עץ
 וכו'. וכתב הרמב"ן הרמב"ם כתב שהו' קשר סליכה. ואחרים אומרים
 שהוא העץ הטוב הנקרא עוד אלט"יי. ואינו כדצרי כולם שהרי צב"ר
 אומר קנמן הי' גדל בצרף ישראל והיו עוים וצאים אוכלים ממנו אלמא
 שהוא כעשב השדה והלאן ירעו צו לפי דעתי הוא התבן המצשס הנקרא
 צערצי אדצ"ר וצ"ל רומיים אשקייננ"ט והוא צשס חסוד והוא מרעה לגמלים
 במקומו: וקרה. ידועה מלשון ארמית שהוא קליעה וכן צערצי. (לג)
 אשר יתן ממנו על זר. פירש"י זר שאינו לורך כהונה ומלכות. ור'
 לצרבה פי' כיון שהזכיר אהרן וצניו תחלה ואמר אח"כ אשר יתן ממנו
 על זר רואה לומר כל מי שאינו מזרע אהרן שהוא זר. והרמב"ן כתב
 ודאי לכאורה כך משמע דזר קאמר כל' מי שאינו מזרע אהרן ואפילו
 מלך אצל מיהו לריך לדקדק למה אמר שמן משחת קודש יהי' זה לי הי'
 לו לומר יהי' לאהרן ולצניו לדורותם כאשר אמר צבגדים וצגדי הקודש אשר
 לאהרן יהי' לצניו אחריו אלא כך הוא הענין שזה שימשחו צו עתה אהרן
 וצניו ואמר שמן משחת קדש יהי' זה לי למשוח צו משיח קדשי אשר אצחר
 צו לדורותיכם ולא יתן על שאיננו לי ולכן ימשחו צו הכהנים גדולים
 והמלכים פי שניהם משיחי השם ופי' על צטר אדם לא יוסף אצורה על
 כל האדם אפילו על הכהן הגדול אם סך צו אח"כ להנחתו דדרך שסכין
 צשאר שמיים לוקה ולכך לא אמר על צטר זר דאפי' לפהנים הוא מזהיר:
 (לד) קח לך סמים. כתב הרמב"ן יש אומרים צדרך הפשט קח לך
 סמים והם נטף ושחלת ומלצנה אלה הסמים ולצונה זכה עמהם ואינו
 נכון להחזיר פעם אחרת סמים כי אין דרך הפסוק לשנות משהזכיר אם
 לא צאריכת דצרים שצ"ל צנתיים. ורש"י פי' כי סמים הם שנים נטף
 ושחלת ומלצנה הרי ה' סמים לרצות עוד כמו אלו הרי' ולצונה י"א.
 ויש לתמוה למה לא הזכירם הכתוב ואולי יאמר הפסוק קח לך סמים
 נטף ושחלת ומלצנה ועוד סמים רצים ולצונה זכה ולא הקפיד הפסוק רק
 צאלו הארצעה כי צהן ענן עשן הקטורת עולה ואמר שיתן עמהם סמים
 רצים אשר צהן ריח טוב כדי שיהי' צתמרות עשנו מצושס וכן לא פי'
 המשקל וכמה יקמיר ממנה כי לא הקפיד רק שיהיו אלו ד' צצוה ושיוסיף
 עמהם עוד סמים וכאשר קיאר צשמן שלא פירש מעשהו וסמך על מה
 שאמר שיעשנו כמעשה הרוקחים כך קיאר כאן. ולזה שיקח אלו הד' משקל
 שוב ויקחו עמהם סמים ויעשו מהם קטורת הרוקח כמעשה הרוקחים
 צסמים ידועים להם ויתן ממנה לפני העדות כדי שתעלה תימורתו כמנהג
 המוגמרות לפני המלכים. או שמת על פה נתפרשו למשה מסיני הסמים

כִּי תִשָּׂא פִי הַטּוֹר

עַל הַתּוֹרָה

וכל מעשה הקטורת. ויתכן עוד לפרש כי סמים וצמחים לשון אחד ולא ג' הזכרים אינן סמים כי נטף וחלזנה שרפים הם ושחלת לפרן יולאה מן הים ואמר קח לך סמים הזכרים למעלה צמחן המשחה כי מר דרוור וקנמון כלם הם נכנסי' בקטורת ואמר עוד סמים להוסי' אחרים והם שזלת נרד וכרכום והקושט לפי מה שאמרו רבותינו ולזונה ותעשה מכולם קטורת מרקחת כמעשה הרוקחין: גטף. הוא לרי. ופירש"י שרי הוא טוריילק"א. וכו' הרמז"ן שהוא טעות סופר כי הטוריילקא הוא מורכב מכמה מינין משאור ודגש וטקלים ורמשים ואצק העקרצים וצמר אפעה אלל הלרי הוא שרף כעין שמן הנוטף מעץ הצלסמו"ן הנקרא בלשון חכמים קטף ושמה קרואוהו קטף צעזור שצוצרין ענפיו צימי החום והלרי צו מן הקטפה הריא: (לה) מבולח. פירש"י שיהא מעורב יפה. והרמז"ן פי' שיהא מלוח צמלח כמו שאמרו מלח סדומית רוצע: (לו) ונתת ממנה לפני העדות באהל אשר אועד לך שמה. פי' מזה על קטורת שצכל יוס שמקטירין על מוצח הפנימי שהוא מונח לפני ארון העדות. והרמז"ן כתב ויתכן שפרש שמוכיר כאן כל מעשה הקטורת שיקטיר ממנה לפני העדות בקדש הקדשים והיא קטור' של יום הכפורים ויקטיר ממנה צאהל מועד ואשר אועד לך חוזר אל העדות:

לא (ב) ראה קראתי בשם בצלאל. וכן אמר משה לישראל

ראו קרא ה' צה

צשזיל שישראל היו צמנרים פרוכים בעצדות חומר ולצנים ולל למדו מלאת כסף וזהב וצצנים טובות ולכך ה' פלא שימלא צהם אדם חכם גדול בכסף וצזהב וצחרושת אצן ומושב ורוקס ואורג כי אף צלומדים לפני חכמים לא ימלא צהם צקי צכל האומניות כולם ועוד שה' חכם גדול צהצונה וצדעת להצין סוד המשכן וצכל כליו למה ליוו ולמה ירמוז ולכך אמר צזה בלשון לשון תימה ורצותינו דרשו שהראה הקצ"ה למשה ספרו של אדם הראשון ואמר לו כל אחד התקנתיו ואף צללאל מאותו שעה התקנתיו. וי"מ ראה כלומר צעיני נראה שהוא טוב ראה גם אתה אם ישר צעיניך וכן אמר משה לישראל ראו קרא השם צעיני וצעיני הוא טוב ראו גם אתם אם ישר צעיניכם: (י) ואח בגדי השרד. פירש"י צגדים שמכסים צהם הכלים צשעת המסעות ושרד פי' שהיו עשויים נקצים וכת' הרמז"ן ולינו הגון שיהי' צגד המכסה עשוי נקצים אלל הוא לשון שרד צעזור שהוא עשוי ממין אחד לצדו. ומ"מ על עיקר פירש"י קשה לי כי אינו נכון שיאמר הקצ"ה שיעשו צגדי השרד ולל יצאר לו כמה יהיו שנים או מלה וכמה אורכם ורוחצם ולמה יעשו ואין הענין מוצן כלל צדצור הזה ועוד שמוכ' אותם לעולם קודם צגדי אהרן ועוד מה טעם לשרת צקודש כי לשון שירות שייך לומר על הקרצנות לשרת צקודש כמו או צגשתם אל המוצח לשרת ולל על עצדות חזן ומשא ועצד כתב ועשו כל אשר צויתך

רנא פי' הטור

כי תשא

על התורה

את אהל מועד וגו' ואת צגדי השרד ולא מנינו שליוהו תחלה על צגדי השרד כלל. ומדברי רבותינו נראה פי צגדי שרד הם צגדי כהונה עלמין ופי' צגדי השרד צגדי הייחוד פי' שנתייחד בצניעותם אחד העם הגדול מאחיו וכן וצשרידים אשר ה' קורא מן פליט ושריד ורומז בזה שלא ילצסם רק יחיד צדורו אהרן צמיו ואחריו הכהן הגדול אחריו וכן קורא לעולם לצגדי אהרן דרך כבוד כדכתי' לכבוד ולתפארת את יצן נור הקודש ועל כן קראה צגדי השרד צגדי מלכות וזה טעם את צגדי השרד לשרת צקודש ואת צגדי הקדש לאהרן הכהן ששצ לצאר שהם לאהרן הכהן ומה שאמר צכאן את צגדי השרד ואת צגדי הקודש פירושו שהם צגדי מעלות צגדי השרד וצגדי הקדש להגיד שלא ילצסם רק אחד העם צצואו לשרת צקודש ומפני שלא הזכיר כאן לשרת צקודש הוסיף לצאר שהם צגדי שרד וצגדי קודש ומה שאומר צפרשת ואלה פקודי המשכן ומן התכלת והארגמן ותולעת השני עשו צגדי שרד ולא הזכיר שש צעבור שנותן תשבון מה עשו צכסף וצזהב וצכל מה שהציאו נדבה ואמר שעשו מן התכלת והארגמן ותולעת שני צגדי שרד לא הוסיף ולא גרע ולא הזכיר שש כי לינו תשוב ואלו הציאו ממש בדבה והומר: (יג) אך את שבתותי תשמורו. פי' שצתותי הדבה לכל שצתות השנה. ורש"י פי' אך מיעוטא הוא למעט שצת ממלכת המשכן. והקשה הרמב"ן ודודנה לפי מעוט אכין ורקן ימעט צשמירת שצת כי המעוט צכל מקום ימעט צדבר המצווה צו ואם תדרוש המעוט צעכץ מלכת המשכן יהיה מותר לעשותה צשצת. אלא המעוט הזה למילה תפקוח נפש וכיוצא צהן שהן דומין את השצת ומלכת המשכן שלינה דומה שצת מפני שהזכיר צשצת צכאן. ועל דרך הפשט ים לפרשו תעשו מלשכ' אהל מוע' אצל שצתותי תשמרו לעול': (יח) ויחן אר' משרה. כתב הרמב"ן נמשך לפניו על אלהים הזכר צסוף הפסוק ויחן אלהים אל משה וכאשר הזכיר צדצור וידבר אלהים כל הדברים האלה ותעשה ותמכתב והלוחות מעשה אלהים המע והמכתב מכתב אלהים וכן צנתינה ויחן אלהים אל משה:

לב (א) קום עשה לנו אלהים. כתב הרמב"ן חלי לא יזנו ישראל לעשות להם

ע"ז כי היו מאמינים בצלמים חיים שהוא הוציאם ממצרים ועשה להם כל הנסים והנפלאות ולא היו מצורים שמשה עשה להם הנסים והמופתים שיאמרו כחן שהלך משה ועשה לנו אלהים אחר אלא אמרו משה הורה לנו הדרך והלך לפנינו והיו המטעות על פי ה' ביד משה ועתה שנאצד ממנו נעשה לנו משה אחר שורה הדרך לפנינו זלכך אמרו אשר ילכו לפנינו ולא שיהיו נותגי' להם חיי' צעול' הזה וצעולם הנא וכן אמרו כי זה משה האיש אשר העלנו ולא אמרו האל אשר העלנו וכן תוכל לדע מתצנת אהרן כי צהאשימו משה על מה שעשה הצינו ויאמרו לי קום

פ"י הטור **כ"י תשא** על התורה **רנב**

עשה לנו אלהים ואם ציקשו ממנו ע"ז והוא עשאה להם א"כ מה התנוללות
 היה זה אדרבה הוא מוסיף על חטאתו פשע שצקשו ממנו ע"ז ועשאה
 להם אלא שהתנוללו שלא אמרו לי רק עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו
 במקומך ויורה לנו הדרך כאשר הורית אתה שלא ידעו אס תשוב אליהם
 עוד ואם תשוב יעוצבו וישובו אליך כבראשונה וכן היה הדבר מיד כשראו
 את משה עוצו את העגל והניחו לו לשורפו ואלו היה להם לאלהים אין
 דרך שיניח אדם מלבד ואלהיך לשרפת אש והנה הוא אשר הוליא הצורה
 הזאת כי לא אמרו לו מה יעשה חה מאמר החכמים שאיוו לאלוהות הרצה
 כי הם לא ידעו צמה יצמדו והכוונה לאהרן מפני ששראל צמדבר חורב
 שממה והחרבן ושמות עולם יזאל מן הפפון בדכתיב מפפון תפתח הרעה
 חשב אהרן כי המחריר יורה דרך מקום המורבן כי שם כמו הגדול ובהיותם
 עובדים שם לאל יערה דוח ממרום כאשר נאלל על משה חה שאמר חג
 לה' מחר שתהיה העבודה והצמים לשם המיוחד להפיק רצון ממנו אל
 בעל הצורה כי צהיותה לפנינו יכוונו אל עניינה: (ב) פרקו גומי הזהב.
 צמר צובב ולא צענין אתר שהוא מורה על מדת הדן ומראהו כמראה
 אש ולכן נעשה בית הקרצנות כולו צובב וכן מוצח הקטורת והכרזים וגם
 דמות העגל צובב יותר מן הכסף: (ד) אלה אלהיך ישראל אשר העלוך.
 גם זה ראייה שלא כיוונו לע"ז שאין טפש בעולם שיאמר כי הזהב הזה
 אשר בצוניהם הוא הוליאם ממזרים אבל אמרו צכת הצורה הזאת העלם
 משה ולא אמרו צעגל צשום מקום אשר הוליאנו ממזרים אבל אמרו אשר
 העלוך שלקחו אותו צמקום יד הגדולה המחרצת ים: (ה) וירא אהרן.
 פ"י שראה אותם צרע מכוונים אל העגל צנה הוא מוצח וקרא חג לה'
 שיצחו לשם המיוחד על המוצח אשר צנה הוא ולא יצחו הם מוצחות
 לצבת ותהיה כוונתם לע"ז צצמים צלתי לה' לצדו ואמר מחר להרמיצ
 הזמן אולי צנתיים יצא משה והם השכימו צצוקר: (ו) ויעלו עולות
 ויגישו שלמים. ולא אמר ויעלו לו עולות ויגישו לו שלמים מפני שהיו
 צהם שמכוונים לה' ומהם שהיו מכוונים לעגל ועל אלה אמר הקצ"ה
 למשה ושתחו לו ויזחו לו ואם אולי היה אהרן העוקריצ צקרצנות אמר
 סתם ויעלו עולות ויגישו שלמים כי הוא מכוח לשם והם דעתם לעגל
 שעשו והיו הצעלים מפגלים: וישב העם לאכול ושתה. שיצבו כולם
 לאכול לשצעה ושתה לשכרה כאשר יעשו צחגים וכתב זה להשמיענו כי
 אף שמאלם משה משחקים לפני העגל צבה לנו צדרכי השם ולקחו מלפניהם
 ושרפו לעיניהם. והגלים כל מה שעשו צעגל ואמר כך סיפר מה שאמר
 הקצ"ה למשה לך רד כי היה זה הצוד למשה צצקר השכם כאשר השתחוו
 לו וצחו לו וצד' משה מן ההר יצבו לאכול ויקומו לנחק גם זה ראייה
 שלא נאמר למשה לך רד ציוס שעשה אהרן העגל והמצחות שהיה יורד
 מיד אלא כשצחו והשתחוו לו העם אז אמר למשה לך רד: (ז) כי שחת

דג
פ"י הטור   כ י ת ש א   על התורה

עמך אשר העלית. על שם שנאמר ויטע משה את ישראל מים סוף
 לכך אמר אשר העלית או שרצה לומר כענף שאמרו הם כי זה משה האיש
 אשר העלנו וכן במשנה תורה אשר הולאת ממזרים כי על ידך ילאו ומשה
 אמר בתפלתו אשר הולאת ממזרים כי אתה לצדך הוא המולית. ואמר
 שמת עמך כי רוצם חטאו זמנעה העגל כדכתיב ויתפרקו כל העם את
 חמי הזהב ולולי זה לא הי' הכעס בכלם לבלותם אף כי הנאגים והננפים
 מועטים הם מ"מ צרום הי' החטאת זמנעה רעה: (י) ועתה הגיחה
 לי. כתב הרמב"ן אף מעט שיאמר הניחה לי ואכעוס כי לא חרה אפיו
 עדין ואיך יחרה אפיו אחרי אשר יניחהו משה אזל דרך הפשט שאמר
 לו הניחה לי ואכלם צחרון אפי כדרך הרף ממני ואשמדם אי נמי הניחה
 רחמי ומדת הדין שלי תתחרה זהם ואכלם: (יא) למה ה' יחרה אפך
 בעמך. כתב הרמב"ן ראוי הי' צחטא הגדול הזה שיתפלל דרך וידוי
 ותחנה כעין אנה חטא העם הזה. ורבותינו נתעטרו בזה על דרך
 ההגדות על כמה טעמים לטעם החטא. ויש לפרשו שאמר למה תתן
 רשות צמדת הדין להיות שולטת בעמך כי הולאת אותם לשמך מארץ
 מזרים צמדת הרחמים וצמדת הדין על שונאיהם. וי"מ למה ה' יחרה
 אפך בעמך הלא ערב רב הם שהתחילו בעבירה והחמיאלו אותם. והתפלה
 הולאת למה יחרה אפך למה יאמרו מזרים הי' התפל' אשר הזכיר במשנה
 תורה והתפלל אל ה' ואומר ה' אלהי' אל תשחת עמך ונחלתך כי ענף
 התפלה שוב צנייהם והזכיר כאן התפלה קודם רדתו מן ההר והזכירה
 שם אחרי רדתו מן ההר. ודעת ר' אברהם כי לא התפלל על ישראל כל
 זמן שהי' ע"ז צנייהם אלא כאשר אמר לו הרף ממני ואשמדים התצונן
 כי הדבר תלוי בו וירד וציער העגל ושב להתפלל מ' יום ואין מוקדם
 ומאוחר בתורה. ואין דעתי בן צעצור שהתפלה שהתפלל בשבוע היא אנה
 חטא העם הזה וגו'. ואם הכל תפלה אחת שעשה צמ' יום אחרי שבוע
 להר למה חולק אותה ומזכיר כאן מקלטה ואחרי הירידה מקלטה האחר
 אלא צ' תפלות הן כי כאשר אמר לו הניחה לי וגו' מיד חלה פני ה' ולא
 אימר כלל כי הי' רח פן ילא הקנף מלפני ה' ויחל הננף לבלותם והתפלל
 עליהם ונחם ה' על אשר דבר להורגם ולבלות' לא שנתראה לגמרי אלא
 ניחם מלבלותם וכיון שהי' לו פנאי ירד ושרף את העגל וירג עובדיו
 ואחרי כן אמר לעם אעלה אל ה' אולי אכפרה צעד חטאתכם שימחול
 לכם אזל במשנה תורה סיפר הענין צסדר אחר כי אחרי דבר ה' שאמר
 הרף ממני ואשמדים אמר ואפן וארד מן ההר והטעם לפי שהי' משה
 מסדר להם שם כל חטאתם והטורח שטרח עליהם וסיפר מה שעשו העגל
 ושהורף לשצר הלוואות ולהתפלל עליהם מ' יום וגם על אהרן ושמרם
 לשרוף העגל וסיפר מה שעשו גם בתצערה וצמסה וצקצרות התאווה וצגלות
 אותם השם מקדש צרנע ואחרי שהשלים ממרים הייתם עם ה' חזר אל

פי' הטור **כי תשא** על התורה **רנד**

ענין תפלתו אשר הזכיר וסידר את שתי התפלות ואומר ותתפלל לפני ה' את ארבעים היום וגו' כאומר הולכתי להתפלל בעצורכם ארבעים יום כי מתחלה אמר ה' להשמיד אתכם עד שהתפללתי אליו אל תשחת עמך ולא הולך להזכיר התפלה השנית כי כבר אמר שמ' יום התנפל עליהם כי גם בכלן לא הזכירה כי מי יוכל לכתוב כמה תחנונים וצקשות שהתפלל עליהם מ' יום והזכיר צמסנה תורה וצאהרן התאנף ה' ותתפלל גם צעד אהרן צעת הריא ולא הזכירו כאן לכבוד אהרן כי לא רצה להזכיר בחייו שהולך לתפלתו שלא יגוש ושם אחרי מותו הודיענו האמת: (טו) והלווחות מעשה אלהים המדה. כתצ הרמב"ן ה' ראוי שיזכיר הכתוב כל מעשה הלווחות צפסוק ויתן אל משה כאשר אמר כתובים צאצע אלהי' אלל כתבו כאן לומר אף כי היו מעשה אלהי' לא נמנע משה מלשברם כי חרה לו צרותו המעשה הרע ההוא ולא יכול להתאפק או צענין שהזכירו רצותינו שפרח הכתב צנולו צנול העגל צמקום הטומאה: (יח) קור' ענות אנכי שומע. כ' הרמב"ן לא מפני שידע משה הדבר כי אדרבה לא להגיד לו כי לא רצה לספ' צגנותן של ישראל' אלל אמר קול זה הנשמע הוא כקול שחוק. וצמדרש שאמר לו משה מי שעתיד לנהוג שררה על ישראל אינו מצחין צין קול לקול: (יט) וישלך מידו את הלווחות. ולא אמר ויפל שהשליכן למרחוק שלא יפלו על רגליו בדרך משליך משא כצד מעליו: וישבר אותם. לפי הפשט לכך שצרם לפי שעברו ישראל על לא תעשה לך פסל שכתוב צהן שמעיד עליהם שצריך לינקס מהם ושצרם שלא יהא עדותן קיימת: (כ) וישרוף באש. דרך הזהב להיות ניתך. ור' אצרהס אמר שיש דבר שיתנו אותו צזהב ולא יהא ניתך אלל ישרף ולא יהי' זהב לעולם: (כא) מה עשה לך העם הזה. פירש"י כמה ייסורין סבלת שייסרוך עד שלא תציל עליהם זה. והקשה הרמב"ן כי זה מן הדברים שיהרג עליהם ואל יעצור ופי' מה עשה לך מה שנאה היתה לך על העם כי סצצת להשמידם ולכלותם ומפני שהי' אהרן להם למוכיח אמר לו כן כלומר נהגת עמהם כאויב החפץ צרעתם צמקום שהי' לך להוכיחם וראוי הי' שיאשים לאהרן תחלה על חטאתו ואמר כך על שהחטיא לעם אלל שנהג כצור צאחיו הגדול ולא רצה להוכיחו על חטאתו ולא הזכיר לו רק מכשול העם. אי נמי שהי' צנות צלדקת אחיו שלא היתה בוונתו לרעה אלל שהוכיחו על אשמת העם שהי' ראוי לו להוכיחם והם נכשלו על יד והוא הציצ שהטעוהו צדצריהם: (כב) אחיה ידעת את העם כי ברע הוא. פי' שהול כס צדרך רעה שצלו אלי לעשות להם מורה הדרך צמקום אדוני עד שצבו ונתנו לי הזהב ואשליכהו צאש ויאל העגל הזה כי חשצו צו מתצצה רעה והשתחוו לו וצעצור שלא רצה אהרן להאריך צסורחנס קיצר ואמר ויאל העגל הזה שיאל להם לענין הרע אשר אדוני רואה: (כח) וירא משה. פירש"י אע"פ שהתנצל מ"מ ראה משה צלצו. כי

רנה פ"י הטור **כי תשא** על התורה

פרוע הוא. פי' גוי אחד ענות ויפרעו כל ענתו: כי פרעה אהרן. וצ"ל מהם כל ענה ומוסר ואמר כך מפני שהיו חושבים שהעגל היה מורה להם הדרך והנה הוא כאלו אין להם ענה לא ידעו הדרך ילכו זה כי מהם חשבו לפי סדרתם לטובה ומהם לרעה גמורה: לשמצה בקמיהם. שאפי' אותם שאן מחשבתם לרעה יולאו עליהם לדורות שמן חנה ונמצא כל העם פרוע מהם לרעה גמורה ומהם שיוולאו עליהם דנה וכן בכל מקום שמן לשון דופי ופגם. ועל דרך הפשט שמן לשון מיעוט כמו ותקח אוני שמן מנהו פי' לקח מעט ממנו וכן לשמלה בקמיהם אמר כי פרעה אהרן לעם למעט אותם צפני אויביהם כי העון הגדול הזה מיעוט צפני אויביהם או ימעיט זכותם צואם צמלחמה עם אויב: (כו) ויעמד משה בשער המחנה. פי' לפי שראה את העם שיהיו לשמלה בקמיהם וזהו חלול השם עמד משה בשער המחנה וקרא בקול גדול מי לה' אלי והרג צפרהסיא עובדי העגל כדי שישמע הדבר לקמיהם ויתקדש שם שמים זהם תחת החלול שעשו: (כו) בה אמר ה' וגו' שימו איש חרבו על ירכו. כתב הרמב"ן שאין זה ממונות וזבח לאלהים יחרם כי אין אלו חייבים מיתה אלא מזוה הנאמרה למשה מפי הגבורה ולא נכתבה כי כאשר נחם השם על הרעה נזה אותו כיון שאינך רוצה שאכלה אותם תהרוג אתה את עובדיו צסיף כדרך קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה': שימו איש חרבו על ירכו. כתב הרמב"ן היו עובדי העגל רצים ולא יוכלו להציאם לצ"ד על כן נזה להורגם כאשר יוכלו כמו שאמרו רבותינו שאם אין אתה יכול להמיתו צמיתה בכתובה אתה ממיתו בכל מיתה שאתה יכול להמיתו והכל הי' הוראת שעה כי מי התרה זהם אלא שצני לוי הכירו צאלו הנהרגים שהיו הם עובדיו. ולדברי האומר עדים והתראה מיתתו צידי אדם יש לפרש שנוה להם לחגור חרס לתופסם ולהציאם לצ"ד ואשר מלאו לו עדים והתראה הרגוהו צסקילה כמשפט עובדי ע"ז או שהיתה מיתתם צסיף כמשפט עיר הנדחת וכל צני לוי היו לה' ומתרים זהם. והכונן כדברי האומר זבח וקטר צסיף גיפף ונישק צמיתה שמת צלצו צהדרוקן והכל מעשה לשעה כי אין מגפף ומנשק צמיתה לדורות: (לב) אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך. פירש"י מספר התורה כולה. והקשה הרמב"ן אם כן מה השיצו מי אשר חטא לי אמחנו מספרי והלא אין אחר למחות מספרו כי לא נזכר צו ופי' הוא כי משה אמר אם תשא חטאתם צרחמיק ואם אין מחני תחתם מספר החיים ואסצול את עוונם והקצ"ה השיצו החוטאים אמחה מספרי ואותך לא אמחה שלא חטאת: (לד) ועתה לך נחה את העם. פי' אחרי שנחמתי מלכלותם נחם אותם: אל אשר דברתי לך. ולא רצה לפרש זה צפירוש כי הוא דרך כעם כאומר מה שדברתי לך לעשה לכבודך צל לא תשא חטאתם כי ציום פקדי אפקד עליהם אחרי צואם אל הארץ וזה רמו

פי' הטור   כ י ת ש א   על התורה   רנ

לעת הגלות ממנה או למה שאמרו רבותינו שאין פורענות שאין צה אוקיא
 ממעשה העגל: (לה) ויגוף ה' את העם. ולא ספר הכתוב כמה היו
 הננפים כאשר ספר הנכרנים על די בני לוי וכאשר פירש מגפה של קרח
 ושל צעל פעור ואולי לא מתו צפעס אחת אלל נגפס ה' למות בלל
 עתס. אי נמי לא חשש למותס כאשר לא מנה המתים בתצערה ובקצרות
 התאוה ולא פרט הנופלים ציד בני לוי אלל לכבודס לומר שרגו רצים
 צעס ולא פחדו מרס אלל צטחו צד'. ואמר: אשר עשו את העגל
 לומר שלל היו מן המשתחויס לו והוצחיס לו אלל מן העושים כלומר
 מאותס שנקבלו על אהרן וצעבור שאמר שנענשו על שעשו העגל ולא
 על עצודתו והס לא עשאוהו אמר: אשר עשה אהרן. לומר שהוא
 עשאו צמותס ולכך נענשו. והמגפה הזאת היתה אחרי שהרג משה את
 העוזדים לעגל והתפלל עליהם ואמר לו להעלותם אל הרצן ושישלח
 לפניהם מלאך ורצה לנכות להם מן העון כדי שיהו ראויים לזה ושילח
 המגפה בהם וצוה מחל להם קצת העון. ואמר לו:

לג (א) עלה מזה אתה והעם. כי אע"פ שמחלתי להם קצת

העון לא מחלתי להם לגמרי

כדי שאשרה שכינתי ציניהם. והזכיר להם: הארץ אשר נשבעתי.
 לומר בשביל המגפה שהציו עליהם וטחה קצת חטאתם נתרצה להם להזכיר
 להם זכות מצותם ושיקיים להם השבועה. ואמר: (ג) אל ארץ זבת
 חלב ודבש. לומר שלל תשחת הארץ ולא תחניף תחת יושביה מפני
 חטאם ושיגרש כל ששה עממים שהצטיח מתחלה עליהם. ואמר דרך ריזוי:
 כי לא אעלה בקרבך. למצותך פן אכלך בקשה עורפך והנה לישראל
 צ' פורעניות האמת שלל ישרה שכינתו והשני שישלח מלאך לפני משה
 עד שיגרש החומות אלל לאחר שירשו את הארץ לא הצטיחם אפי' צמלאך
 לעזור להם כי לכך הזכיר צדרך. ועל זה אמר: (ד) וישמע העם
 הרבר הזה ויהאבלו וגו. והס מלא רחמים כאשר ראה שהתאבלו
 חזר ואמר דרך רחמים: (ה) אמור לבני ישראל. כי עוד עתה הזכיר
 עמך והעם ועתה הזכירס צשמש הצצית וצוה לאמר להם כי למצותכם לא
 אעלה בקרבכם שלל אכלה אותם מדגע אלל הטיצו אשר עשו להנחם
 ולהתאבל על חטאתם וכן יעשו תמיד וחדעה מה אעשה להם כלומר
 אפקוד חטאתם לדעתי כפי התאבלס והנחמס על עונס: הורד עריך
 מעליך (ו) ויתנצלו בני ישראל את עדים. ואע"ג דלעיל כתב
 ולא שתו וגו' ו"מ כמו לא הסירו איש עדיו מעליו עד שנאמר להם הורד
 עריך אז ויתנצלו בני ישראל עדים. וי"מ לא שתו הדצר אל לבס אלל
 איש עדיו עליו. וי"מ כי שני כתרים נתקשרו לכל אחד והס לא הסירו
 אלל כל אחד מרס האחד חה לא שתו איש עדיו עליו ואחר כך ויתנצלו
 את עדים מכל עדים שהי' להם: (ז) ומשה יקח את האהרן.

רנז פ"י הטור **כ"י תשא** על התורה

רש"י ז"ל שזה הי' אחר יום הכפורים ונהג צו עד שהוקם המשכן וכו'.
 וכתב הרמב"ן ואינו נכון צעיני כ"י מה טעם להזכיר זה בכלן צלמלע
 הפרשה ועוד כי כל זה עשה בעצור חטאת העגל כמו שדרשו רבותינו
 מנודה לרצ מנודה לתלמיד ואם היתה הולאת האהל אחר יום הכפורים
 כבר הי' הקצ"ה וגם משה ברצון עם ישראל. אלא נראה כי ציוס רדתו
 צ"ו בתמוז שרץ העגל וזן עובדיו וממחרת אמר להם שיעלה אל ה' לכפר
 עליהם ועלה אל הבר והתפלל תפלה קצרה אלא חטא העם הזה והעם
 ענה אותו מי אשר חטא לי אמחנו מספרי ועתה לך נחה את העם והחל
 בהם את הנגף וזוהו לך עלה מזה אתה והעם והגיד לישראל ויתאבלו
 ויתנללו את עדים אז ראה משה כי הדבר ארוך מאוד ולא ידע מה יהא
 צסופו ולקח האהל ונטה לו מחון למחנה שתי' שכניה מדברת לו משם
 כי איננה שורה בקרב העם ואם יהי' האהל בקרב המחנה לא יהי לו
 הדבור משם והכתוב השלים לספר כל מה שפי' צעור האהל שם עד שהוקם
 המשכן והוא מיום הכפורים עד אחד בניסן. על מה שפירש"י כאן שצ"ח
 בתמוז שרץ העגל וזן החוטאים ועלה צ"ט צו קשה שאם לא נחשוב יום
 העלייה שלא היה לילו עמו כדלית' צמס' שבת על מ' ימים הראשונים
 ורש"י הביאו לעיל אם כן חסר שני ימים שלא ישאר אלא י' מתמוז ול'
 מאז שציוס ל' של אז ירד והרי מ' יום האטלעים ולמחרתו שהוא יום
 ראש חדש אלול עלה ואם אותו יום אינו בכלל צנרי לכו תרי יומי שאף
 כאן אלא כ"ח מאלול שהוא חסר ולא תמנה יום הראשון שהוא יום העלייה
 וי' מתשרי ואף את"ל שצ"ח בתמוז עלה אם לא תמנה כל יום של עלייה
 חסר יום אחד ולא משכחת לה פ' יום מכוונים שכלו צי' בתשרי אם לא
 שנאמר שעלה צ"ט (צ"ח?) בתמוז ונחשוב כל יום של עלייה: (יא) ויהרשע
 בן בון נער. כתב ר' אברהם יהושע חי ק"י שנים ואמרו רבותינו שז'
 שנים כדש ח' שנים חילק אם כן הי' צן כ"ו שנה וקודם אותו נער ופירשו
 ומשרתו יהושע צן כון שירות נער. והרמב"ן כתב כי אין לריך כי כן דרך
 הלשון לקרוא כל משרת נער כי צעל השררה הוא האיש והמשרת לו
 נקרא נער. ומה שקרא צן כון צמירק פי' הרמב"ן הטעם לבדו כי הי'
 בגדול בתלמידי משה רבינו וקורא צן נח כלומר הכבד כי אין נצח וחכם
 במהוה. אז יהי' ערינו יהושע שהצניח מוליד כון מלשון לפני שמש יתן
 שמו: (יב) ויאמר משה ראה אהה אומר אלי. אמירה זו היתה
 צהר סיני כשעלה צ"ז (צ"ט. כל"ל) בתמוז ולא הורך הכבוד לומר רעל
 משה ויאמר תגו' כי כל עת היות הכבוד צהר סיני צדוע ששם היה הדבור:
 נאחה לא הודעתני את אשר תשלח עמי. פירש"י שאמרת לי הנה
 אנכי שולח מלאך לפניך אין זו הודעה שאף אני תפן צו. וכתב הרמב"ן
 ואינו נכון צלשן הפסוק ועוד כי למה יאמר לו זה עתה וצעת שנאמר
 לו הדבור. והוא שתק ממנו וכי הי' מצקש עתה להריות צעבור מפשה

פ"י הטור **כ"י תשא** על התורה **רנח**

בעגל אלף כך הענין הקצ"ה אמר למשה ושלחתי לפניך מלאך ומשה אמר לו לא הודעתני מי הוא המלאך אשר תשלח עמי אם הוא המלאך הראשון ששמך בקרבו כאשר נאמר בפרשה של מעלה כי שמי בקרבו זה פי' ואתה אמרת ידעתך בשם שידעתני ורוממתני בשמך: (י) פני ילכו והגחורתי לך. כתב הרמב"ן פירשו זו המפורשים אני בעלמי אלך ודומה לו פניך הולכים בקרב: (טו) אם אין פניך הולכים. פירש"י בזה אני חפץ כי על ידי מלאך אל תעלנו מזה וחלילה שיאמר אם אין פניך הולכים אחרי שהצטיחו פני ילכו. ור' אברהם פי' כי השם אמר למשה אני בעלמי אלך והנחותי לך לצדק ומשה השיב אם אין פניך הולכים עם הגוי כולו אל תעלנו ולכך אמר אל תעלנו בלשון רבים. גם זה איננו נכון כי משה אמר תחלה לא הודעתני את אשר תשלח עמי בלשון יחיד והנה גם צעת רצון קודם החטא אמר הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך ולהצילוך לשוב יחיד ואם תפרש שידבר עמו בשביל ישראל גם זה אמר בעבורם ועוד אם כן ה"י משה מצקש שיודיענו מי המלאך ששלח עמו והנה הוא ה"י רוני במלאך שנאמר זו כי שמי בקרבו והשם ענהו צמותה כפולה ומכופלת יותר ממה ששאל שילך הוא בעלמו אלזל הפרשה הזאת אי אפשר להולמה למי שלא שמע סתרי התורה ע"כ. ואם למיעוט שכלי לא באתי עד הלום על כן לא כתבתי אלף מעט מדבריו מהם שאני מצוין לפי פשוטם כי לא באתי נפשי בסודם: (יח) ויאמר הראני נא את כבודך. צקש שיראה כבוד השם במראה שמש בלשון פקלריות המאירה וענהו השם אני אעביר כל עוצי על פניך שתצונן ותשיג כל טוב יותר מכל אדם אלזל מראה הפנים אשר שאלת לא תוכל לראותו: (יט) וקראתי בשם ה' לפניך. שאקרא לפניך השם הגדול שלא תוכל לראותו: ודנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם. שתדע בקדושה ה"ה מדת החנינה ומדת אשר יחוננו וידחמונו בשמי. ואין פי' כי לא יראני אדם ומי שידלה אותו וימות אלף פי' כי טרם ישיג לראותו תפוד נפשו מעליו כי שפי' במראות המלאכים כתב במראה נהפכו לראי עלי:

לד (ג) ואיש לא יעלה עמך. שלא יעלו עמך וקמי ישראל כמו בלוחות הראשונות:

וגם איש אל ירא בכל ההר. גם בחתנית הכר מקום מעמד ישראל בראשונה: גם הצאן והבקר אל ירעו אל פול ההר והוא. ממד כי בראשונה לא הותרו רק שלא תגע בו ד' אם בהמה אם אדם ועדיין היו עומדן בלזוהרה ה"ה כי הבודד היה תמיד צהר עד שנתנו הלוואה האחרונות אלף החמיר עתה בשעת מתן לוחות האחרונות מבלוחות הראשונות והטעם מפני שבמעמד הראשונות היה צעבור כל ישראל זה היה צעבור משה לצד זכותו וצתפלתו וגדול ישיהו שכתב הנגלה צהר האחרון מן הראשון: (ט) ילך נא אדני בקרבנו כי עם קשה עורף

רנט
פיי הטור
כי תשא
על התורה

הוא. כתב הרמב"ן בפשוטו שילך בקרצם בעצור שהם קשה עורף כי
 אחר שנחצה להם הקצ"ה יהי' השם טוב לקשה עורפם יותר מהמלאך
 שמבקש להגדיל טובם יותר כי הם עמו ונחלתו וכאשר הי' בשעת הכעם
 נוח להם שישלח מלאך צפניהם בעצור שהם קשה עורף כאשר אמר פן
 לבלק צורך כן צעת רצון טוב להם בשכינה בעצור שהם עם קשה עורף
 שיותר ימנן וירחם על עבדיו. וי"מ חדרה מלוחו טעם שאמרת לא
 לעלה בקרצך כי עם קשה עורף אתה חדרה משום זה חנו נריכים
 שתעלה בקרצנו שאנחנו קשה עורף ואתה רחום וחנון ומוחל לנו מה
 שאין כח בשלוחך למחול. וי"מ כי עם קשה עורף הוא ולינס חסידים
 על חייבם ופושעים גוארם לסבול ממותך בעצור כבודך על כן ראוי לך
 לסלות: וסלחת לעונתו ולחטאתיו. ולא אמר לפשעינו כתב הרמב"ן
 כי לא יתכן לסלות לפשעים שהם מרדים רק ישא אותם ולא יכלם בהם:
 (י) ויאמר הנה אנכי כורת ברית. שיכרות הצרית ויעשה צו נפלאות
 כאשר נקם ונפלינו אני ועמך. ואמר: נגר כל עמך אעשה נפלאות
 וגו' וראה כל העם אשר אחתה בקרבן. כי הגדולות והנפלאות עם
 משה אמר שיעשה אותם בעצורו והעם יהי' צרית ולא יתכן לפרש
 שיצטיח לעשות עם ישראל עתה נפלאות אשר לא נצראו מקודם בכל
 הארץ כי לא עשה להם נפלאות גדולות אחרי זה יותר ממה שנעשה עמם
 תחלה צמרים ועל הים אלל שהענין ידמו אל שיכון השכינה בהם ואל
 היותו עם משה לשם ולתפארת צנעלם וצמופלא כאשר אמר ונפלינו אני
 ועמך: (יא) שבר לך את אשר אנכי מצוך. כתב הרמב"ן אינו
 אומר על המצות שעצרו אנכי מצוך על כן נראה לפרש שמור המצוה אשר
 אנכי מצוך היום ולא תעשה בהם כאשר עשית צמה שצויתך תחלה שעצרת
 על הכל לעצור ע"ז והצטיח לגרש העמים והאזיר על ע"ז שלהם ועל
 צריתם כאשר עשה צפרשה הנה אנכי שולח מלאך לומר שיחזרו אל התנאים
 הראשונים והוסף צכאן אלקי מסכה לא תעשה לך שלא יעשו כאשר עשו
 צעגל והאזיר על שלש רגלים כאשר עשה שם: (טו) ואכלרז מובחור.
 כתב הרמב"ן שהוא לחברה לאוכל תקרבת ע"ז שהוא חחר על פן תכרות
 צרית פיי' פן יקרא לך ואלכלת מוצחו וכן ופן תקח ממונתיו לצניך כולם
 לחירות נמשכות אמר הראשון פן תכרות צרית: (כא) בחריש ובקציר
 תשובות. כתב הרמב"ן על דרך הפשט הזכיר חריש וקציר שבהם עיקר
 מיי האדם והזכיר השבת צלמנע הרגלים כי סמך אותה לחג המצות ולקדוש
 הצבורות שכולם יש זכר ליציאת מצרים וגם בשבת הוא זכר ליציאת מצרים
 כדכתב צדצרות האחרונות חמרת כי עבד היית צארן מצרים ויוליאך הי'
 אלקיך על כן לך לעשות את יום השבת: (כו) ראשית בכורי אדמתך.
 בעצור שהזכיר שציאו בכורי כל אשר צאררס קמך לו לא תגשל גדי כי
 צעת צמרי האדמה מציאים גם כל צבור צהמה הגדיים והטלאים וצעת

פ"י הטור   כ"י תשא   על התורה

היא יגדלו הגדיים ויהי' החלב ופעמים יעלו האם עם הזכור צהיותו יונק כדי שלא ימות והצאים לחוג יתעטו בכל המעממי' עם הכהנים ולכך הזכיר איסור זה עם הזכרים אבל במשנה פורה הזכיר האיסור הזה עם איסור המאכלים אחר שהזכיר צהמה טמאה ועופות טמאים ונבלה כי שם יאות להזכיר זה כי הוא איסור מאכל לא איסור הבשול בלדד: (כו) כתב לך ארז הדברים האלה. זהו שיכתוב ספר הצרות ויקראנו בראי העם ויקבלו אותם ונעשה ונשמע כאשר עשו צלומות הראשונות צעצור שישראל עברו על צרית הראשון הולך הקצ"ה לחדש להם צרית חדשה שלא יער להם הוא צריתו ולאמר למשה שיכתוב התנאים וכן עשה ללל שבסוסק קיאר צמעשה כאשר עושה במקומות רבים. ופי': אחך בריח ואת ישראל. עמך כי צעצורק עשיתי עמהם ולא הורחם הם להציל עמנו במסורת הצרית אבל הוא יתצרך הולך לכות להם צרית צמחילה שמחל להם וכתוב המחילה והתנאים: (כת) ויהי שם עם ה' ארבעים יום ונו' ויכתוב על הלוחות. תזור על השם כי קן כתוב וכתבתי על הלוחות. ולאו מ' יום היו האחרונים אבל (מ'?) ימים אחרים הי' תחלה צהר שצבם התפלל כל ענין בקשה שאמר ראה אתה אומר אלי וזהם אמר במשנה תורה ותתפלל לפני ה' את ארבעים היום וכאן לא פירש כמה ימי התפלה כי הוא דווע מעת עלותו אל בהר עד עת רדתו לפסול הלוחות אחרותם ללא סיפר ענין לוחות האחרונות לומר שעמד שם ארבעים יום בצראשותם שלא תסבב שבזר למד התורה ולא ינטרף לעמוד שם הרבה. (לא) וידבר משה אליהם. פירש"י לשון הוזה הוא כל הענין הזה: (לב) ואחרי כן נגשו. אחר שלמד לזקנים וכו'. וכתב הרמב"ן כי אינו כן ללא פי' צלחת כל ישראל לקראתו וראו קרני ההוד פחדו מגשם אליו וחזרו אחרנית ואולי חשבו כי שם כבוד השם יתצרך חו מלאכי עליון עמו וקרא להם וצבו אליו אהרן וכל הנשיאים וידבר משה אליהם דברי שלום וצידוד צמליחות עוונם וצלומות ואחרי כן ראו כל בני ישראל כי הוא מדבר עם השמיאים נגשו לפני כולם ואז דבר אליהם כל אשר נוה ה' אותם עשרת הצרות השניות שנתן לו וכל הנאמר לו מתחלה שמור לך את כל אשר אנכי מצוך עד סוף הפרשה כי הגיד להם שזוהו לכות עמהם צרית חדשה והכתוב קיאר צזה וסיפר אותם בכלל ואחרי כן אמר כי כלה לדבר אחס כל הענין הנזכר ונתן על פניו מסוה כי התצונן צשודם אחר כי קרן אור פניו או הגיד לו ואחר שסיפר מעשה החם ההוא אמר וצבא עשה חכו ענין ההוה לומר שכהג כן כל ימיו עמהם:

פרשת ויקהל

לה (א) ויקהל משה את כל עדת בני ישראל.

פ' אנשים וגשים כי כולם התנדבו במלאכ' המשכן וזה ה' מחרת יום הכפורים יום שאחר רדתו מן ההר והוא כצר נאווה במשכן צעליי' ראשונה בדכתיב ועשו לי מקדש אלא שכיון שהטלו צעגל נסתלקה מעליהם השכינה וכיון שמחל להם הקצ"ה וחזרה השכינה לשרות ציניהם ציוס על המשכן שנלטהו בו פנ: אלה הרברים וגו'. י"מ שקאי על זוואת שנת ואמר אלה הדצרים לפי ששנת שקולה כנגד כל המצות. א"כ לפי שיש צה מצות מלאכות בדצה. והרמז"ן כתב שקאי על זוואת המשכן וכליו והקדים השנת לומר כי שנת ימים תעשה מלאכת אלה הדצרים ולא ציוס השעיני שהוא קדש לה': (ב) כל העשה בו מלאכה יומת. אפילו מלאכת שמים כגון בנין המשכן שעל זה נאמר: (ג) לא חבערו אש וגו'. פליגי צה מד אמר ללאו יאלת ומד אמר לחלק יאלת. (לחלק יאלת. לומר מה זאת מיוחדת שהיא מצות מלאכות הנעשי' במשכן ומיית עליה הכתוב צפני ענמה שפרט צה אף כל שהיא אצ מלאכה אם עשה הרצה צהעלם אחת חייצ על כל אחת אחת דבר שהי' בכלל ויאל מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יאל אלא ללמד על הכלל כלו יאל. ללאו יאלת. כלומר הצערה יאלת מכלל לא תעשה מלאכה דצנת להנתיב אחת מן שאר מלאכות וללמד עליה שאינה לא צברת ולא צמלקות אלא צלאו כדפי' רש"י צמס' שנת.) ולמ"ד לחלק למה כתב לא תצערו לחלק טפי משאר לאוין י"מ משום שאינה ניכרת כ"כ מלאכה הונרך להזכיר צה יותר. וי"מ משום שיש צה אורף ונוכח צכל אדם יותר מצשאר מלאכות. והרמז"ן כתב לפי שלא נאמר העושה כל מלאכה יומת אלא העושה מלאכה סתם והיו מצינל למיאר שלא אחר מלאכת אוכל נפש כמו שנת' צחג המצות לא תעשה מלאכה ואין אוכל נפש צכלל ולכך הזכיר צפירוש דאף אוכל נפש אסור ואמר לא תצערו אש אף לצישול ולאפות כי האש אורף כל מלאכה הוא: (ה) יביאה ארץ תרומתה ה'. כמו יציא את תרומת האס כן דרך הפסוק שיכנה ויפרש אחר כך כמו ותפתח ותראהו את הילד. והנה סיפר משה לכלם את כל המלאכה צכלל להודיע לכלם גדול המלאכה ושנריכין להביא נדצה גדולה כפי גדול המלאכה. ואמר צכלם המשכן הארון והשלחן כלם הזכירם צה"א הידיעה כמי שאומר את המשכן ואת הכלים אשר נגיד לחכמים העושים צמלאכה צפרטן וצשיעורן כי עתה לא הגיד לכל העם אלא שמותם: (כא) ויבאו כל איש אשר נשאו לבו. כ' הרמז"ן צנדצה כתב אשר נדצו לבו ולא כתב צה נשיאות כאשר כתב צעושי המלאכה לפי שלא הי' מי שלמד המלאכה ממלמד או מי שאימן ידו צה לעשותה אלא מי שמאל צטצעו שידע לעשות ויגצה לבו צדרכי ה' לצא לפני משה לאמר

טו אני לעשה כל אשר אדוני דובר ולכך רזכר צה נשיאות לב: (כב) ויבואו האנשים על הגשים. פי האנשים היו טפלים לנשים שהנשים מיהרו לצא והטעם מפני שהנשים תכשיטיהן מנוים להם מיהר מיד להביאם ופרקו כומיהם וטבעותיהן מיד והציאו תחלה ולאחר כך האנשים אשר נמלא להם הציאו עמהם: וכל איש אשר הניף תנופת זהב לה' . פי' שכבר הזכיר שכולם הציאו כל כלי זהב כי לכולם היו כלי זהב ואמר שיה מהם שהניפו תנופת זהב שצור או מטבע: (כג) וכל איש אשר נמצא אתו תכלת וארגמן. כי לא ימלאו חלה רק למקלתו וחור וחמר אשר נמלא אתו עני שטים כי היו יותר מעטים שצידם עני שטים. וחומר כל מקים תרומת כסף ונחשת כי לרוב אנשים הי' כסף ונחשת כמטבעות וכלים חבל לא הזכיר זה למעלה עם כלי הזהב לפי שהזכיר שם הנשים ואין להם כסף או נחשת רק זהב צתכשיטי' באשר אמר נומי הזהב אשר צאוני נשיכם. ואמר וכל איש אשר הניף תנופת זהב כי לא היו רבים כמרמי כסף ונחשת ולא היתה הצאת הזהב מרובה כהצאת כסף ונחשת על כן זה תנופה וזה תרומה כי המציא זהב ינפץ ידו לחשיבות הגדלה או הלקחים יניפו הזהב להראותו לשבח המציא על נדבתו. וצפרשת חלה פקודי קורא זהב וגם הנחשת תנופה לפי שלא הזכיר שם כסף (תרומה. כ"ג) כלל רק כסף פקודי העדה ויתכן שנקרא גם הנחשת תנופה שהי' להם יותר חשוב מן הכסף מפני שלא הי' צידם מנוי חלה מעט או שהי' חשת מאד כענין שבתוב ובלי נחשת מולתה טובה שהם חמודות כזהב: (כו) והגשיאי' הביאו. תרגום ירושלמי וענייאל חיייתאון. והחכם ר' אזריהם אמר כי צלחתם ממטרים והשילום שאל כל איש כפי מעלתו:

לו (ג) ויקחו מלפני משה. שהציאו הגדלה צלחל משה

והחכמים לקחו אותם צו ציוס

מלפניו וכן עשו ציוס הממרת והוא נזה להציא אותה לאומרים ומיד צאו אליו ואמרו שהיתה די כי צשני בקרים התמצו כל הגדלה ולא פי' הכחוצ המותר כי לא הי' דבר חשוב שיספר צלחה פקודי מה עשו או הי' מונח צלחל לחזק צו צדק המשכן או עשו ממנו כלי שרת: (ה) מרבים העם להביא. כתב הפסוק לשבח העם המציאים נדבתם ולפאר החכמים צנאמנותם וגם הנגיד עליהם משבח צזה שהעציר קול צמחנה למונעם כי אין לו חפץ צכספס וצנהצס: (ו) איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה. הממון נקרא מלאכה כמו לא שלא ידו צמלאכת רעבו ואמר איש ואשה שמונע מהם ההצאה וגם מלאכת הנשים שלא יעו עוד. (ח) ויעשו כל חכם לב. כ' הרמזין החזיר צתורה מלאכת המשק הי' פעמים צלוואה הזכירו תחלה צפרט ועשית כך ולאחר כך ועשית כך הזכירו דרך כלל ועשו את כל אשר צוייתיד את חלה מועד ואת הארון לעדות עו ככל אשר

רסג פ"י הטור ויקהל על התורה

לוייתך יעשו והטעם שזוהי השם למשה שיגיד לצללאל ולכל החכמים כל המלאכה ואחרי כן יקראו לעשותה כי לא יכשרו למלאכת הקדש עד שישמעו כל המלאכה ויבינו אותה ויקבלו עליהם שידעו להשלימה ועדיין חסר מכאן צפ' זו פרט אחד כי צדאי הוורך משה לומר לחכמים העושים צמלאכה עשו משכן עשר יריעות אורך היריעה כך וכך ורוחב כך וכך וכן בכל מלאכה ולא הזכיר זה כי צידוע שאמר להם הכל כסדר והטעם כי לא הוורך לפרט להם כל דבר ודבר כמו שאמר לו צטואה וצמעשה אלא קיטר להם כאילו אמר שיעשו המשכן עשר יריעות ה' כנגד ה' והם הבינו כי יעשו לולאות מקבילות וקרסי זהב וכיוצא בזה בכל מלאכה אמר להם הענין צקצרה והם הבינו וכל זה להודיענו חכמתם וצניתם והי' מספיק שיאמר ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל כל המלאכה אשר טה ה' אותו ויעשו כל בני ישראל ככל אשר טה ה' את משה כן עשו וירא משר את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר טה ה' אותו אלא כיון משה להזכיר לכל קהל ישראל כל המלאכה צפרט שיתנדבו העם כדי המלאכה וישמעו החכמים וידעו אם יוכלו לעשותה ואחר כך הזכיר צפרט המעשה להגיד שעשו כל החכמים צמשכן וזה ויעשו כל חכם לב את המשכן ואמר ויעש יריעות עזים ויעש את הקרשים ר"ל ויעש כל חכם לב יריעות והזכיר צארון ויעש צללאל להגיד כי האומן הגדול צצכולס יעשה לצדו הארון והטעם צעצור שהוא מלא רוח אלהי' צחכמה צצצונה וצדעת שיכווין צו ויעשנו צצוונה רטויה כי אין צמעשהו כל כך אומנות גדולה כי היו שם מלאכות שצריכות לאומנות יתירה ממנו וחזר ואמר פתס ויעש שלחן ויעש המנורה. ועל דעת ר' אצרהס חוזר אל צללאל שעשה כל כלי הקדש ואין דעתי כן שגס צחצר אמר כן אלא הוא חזר אל כל חכם לב כאשר עשה צמשכן ואחר שהזכיר כלל ופרט צמעשה הזכיר ההצאה צדרך כלל להגיד חכמתם שהציאו אליו כסדר כי לא הביא אחד מהם מלאכתו לפניו עד שגשמה כל המלאכה כאשר אמר ותכל כל עצודת אהל מועד ואחרי כן הביאו אליו כסדר. והנה לא הזכיר צמשכן וכל כליו כאשר טה ה' את משה אצל צאלה פקודי צצגדי כהונה הזכיר כן צכל דבר ודבר והטעם צזה כי כל מלאכת המשכן צפפסוק שאנור צסוף וצללאל צן אורי צן חזר עשה את כל אשר טה ה' את משה ואולי הי' זה מפני שנוי הסדר כאשר הזכירו רצותינו ועל הכלל כל זה דרך חצה יתירה ודרך מעלה לומר כי חפץ השם צמלאכה והזכירה צתורה כנוה פעמים ע"כ:

לו (כט) ויעש את שמן המשחה קדש • כתב צו קדש לפי שמקדשין צו המשכן וכליו ואהרן וצגדיו ועל צטורת כתב טהור למור שמקצלת טומאה צצצית הקודש. וכתב הרמב"ן לא פירש צאלו כאשר פירש צאחרים שעל דרך האחרים הי' ראוי שיאמר ויקח צשמים מור דדור וגו' ויעש

אותו שמן משתת קודש . ויקח סמי' נטף ושחלת וגו' ויעש אותה קטרת והטעם מפני שבזוהא לא פירש כל מעשה עשייתו ובקטורת ג"כ לא הזכיר כל הסמים וסמך על זה שאמר מעשה רקח לכך קילר גם בעשייה ואמר שעשאוהו (קדש . כל"ל) טהור מעשה רוקח .

לח (ח) במראות הצובאות . פירש"י במראות טמא וכו' .
ומה שפיר' שהי' משה מואס

בהם אע"פ שקבל מידם רומ: (כמוו כל"ל) שהוא מאוס יותר מזה פי' הרמז"י התם נתעברה כל הנדבה אבל שיעשו כלי מיוחד מן התכשימי העשוי לירר הרע לא הי' רואה לקבל עד שנאמר לו מפי הגבורה . וכתב עוד הרמז"ן ולא ידעתי איך יתפרש לפי זה אשר נצאו פתח אהל מועד ואולי ר"ל שהצילו הנשים הנדבה הריח אל אהל משה שקראו אהל מועד והוא ענמו קיבל מהם על פי הדבור כי אהל המשכן לא נעשה עדיין . ואונקלוס תרגם דאיתיאן לללאה לתרע משכן זמנא . נוטיס דצרין לדצרי ר' אברהם שאמר שהיו הנשים האלה עובדות השם וסרו מתאוות העולם ונתנו מראותיהן נדבה וצאות כל יום ויום אל פתח אהל מועד להתפלל ולשמוע דברי המזות . ויתכן עוד לפרש שיעשה הכיור וכונו ממראות הנשים אשר צא מהם נצא גדול ונאספו אל פתח אהל מועד לתת מראותיהן צנדת לבן וכו' נחשת קלל ויפה ועל כן יחדו אותו לכלי הזה . וי"מ במראות הצובאות לא אעשייתו קאי אלא אמקום נתינתו שנתן אותו מהלאה ולמזבח לצד צפון כדי שידלו אותו הנשים הצובאות אל פתח אהל מועד ויתנו אל לבן השקאת הסוטה שהיא ממימיו . וי"מ דלכך נעשה הכיור ממראות לפי שק המקריב קרבנה של אשה הי' צריך להקריבו לשמה ואסור להסתכל בפניה ולכך נעשה הכיור כמו מראה והאשה עומדת אלל הכיור ועסתכלת צו והכין מסתכל ציור ומכירה ומקריב קרבנה לשמה :

פרשת פקודי

(כא) אלה פקודי המשכן משכן העדות . משק סתם הוא היריעות

התחתונות לכן אמר משק העדות שכולל הכל ופי' הנשק שנעשה ללוחות העדות . וכתב הרמז"ן רצים מפרשים שאלה פקודי חזר על של מעלה פי' המשכן וכליו שהוא הצית והחזר פקודי עבודת הלויים שפקדס משה ציד איתמר ואין כלי הקודש הארון והשלחן והמנורה והמזבחות בכלל המשכן כי הם ציד אלעזר . ואין דעתי כן כי למה יזכר פקודת איתמר ולא יזכר פקודת אלעזר אלא אלה פקודי קאי על מה שמזכיר למטה וצא לומר כי כסף פקודי העדה מלת ככר שנעשה צו האדנים והוויס לעמודים וליפויס ומשוקיהם ונחשת התנופה שהוא ע' ככר שנעשה צו מזבח הנחשת והמכבד

פ' התורה על התורה

רס"ה

פ' התורה

פקודי

על התורה

וכל כליו ודאנים ויתדות הכל נתן צמספר צמשקל ציד איתמר ולכך לא הזכיר כאן פקודת איתמר (אלעזר. כ"ל) שלא נתן לו הכלים צמספר צמשקל כדפרי' וכיון שלא נתן לו הכלים צמשקל לא הושרך להזכירו כי לא צא לדבר רק על מלאכת המשכן ולא על המסעות. ופקודת איתמר שהזכיר לומר שנתן לו פקודתו צמשקל ואע"פ שמה כאן מוצח הנחשת שהוא מפקודת אלעזר כי הושרך לומר שעשאוהו מנחשת התנופה ואמר פקודת איתמר על הרוח. ולא ספר צפרשה מה נעשה צוהב כי הוהב ממנו ציד איתמר ליפוי הקרשים והצריחים וממנו ציד אלעזר הארון והכפורת והמנורה והשלחן ומוצח הוהב. והטעם מפני שלא נודע ליפוי כל כלי וכלי כמה זהב יש בו לכך לא ספר שנתנו משה להם צמגין. ולא הזכיר כאן הכיור וכנו כי לא נעשה צמשקל אלא שם צו כל המראות שהציאו הנשים ולא ידע משה משקלו ויתכן שלא היה צפקודת איתמר כי יכנס בכלל מה שאמר הכתוב ומשמרתם הארון והשלחן והמנורה והמזבחות וכלי הקודש אשר ישרתו צם כי צכיור וכנו ישרתו למוצח ע"כ: (כב) ובצלאל בן אורי וגו' עשה וגו'. צשציל שהיה ראש לכולם ואשר היו עושים שם על ידו היה נעשה ומראים לו הכל לכך תולה המלאכה כולה צו. ורבותינו דרשו שעשה כאשר צוה ה' למשה אף מה שלא אמר משה בסכימה דעתו למה שנאמר למשה ולא צא לומר שהוא עשה הכל אלא שקיים בכל הנעשה על ידו כל אשר צוה ה' את משה ולפיכך לא אמר צכל הנעשה עד הנה כאשר דבר ה' אל משה שהי' משמע כאשר אמר משה צדבר ה' והוא שינה הסדר ממה שאמר לו משה ולפיכך כלל זה צצולו לומר שעשה הכל כאשר אמר השם: (כה) וכסף פקודי העדה מאת כבר. י"מ מדלל קאמר וכסף התרומה עולת כבר כמו שאמר צוהב או כסף התנופה כמו שאומר ונחשת התנופה שמע מינה שהרצה כסף התנדבו ואינו מונה כאן אלא מה שהושרך למלאכה והאמר נתנו צולור לצדק הצית ולקרצנות קץ המוצח וצהכי ניחל למ"ד ששצטו של לוי נמנו ג"כ דלדיד' עלה חשצון הכסף יותר מק' כבר וללף ותשע"ה שקלים:

לט (ג) וירקעו את פחי הזהב. כתב הרמב"ן לא פירש

צכל המלאכה אף נעשית

זולתי זה ויתכן שסיפר צכאן המחשבה שחדשו צחוטי הוהב כי הי' תימה צעיניהם להיות זהב טווי ושזור כמו פשתים כי לא נשמע עד היום ההוא לעשות כן: (כד) ויעשו על שולי המעיל. פי' הרמב"ן כי לא עשאוים צמחוצר אלא עשאוים ליתנם על שוליו: (כה) ויתנו את הפעמוני' בחוך הרמונים. פי' צעודם צתלוש קודם שחצרום צמעיל נתנו הפעמונים צתוך הרמונים. וכתב פעם אחרת: בחוך הרמונים. לומר שנתונים צתוכם תחלה וגם לאחר ששמו הרמוני' על שולי המעיל סצצת היו הפעמונים

פי' הטור פקודי על התורה רסו

צתוקס: (כו) ויעשו את הכתנורת שש וגו' לאהרן ולבניו. פי' היתה שיה צנייהס וכן מלנפת ולצנט. ופירש צלצנט שעשו אותו שש טסור ותכלת ולרגמן ותולעת שני ולא פי' צלוואה אלא שלמר ולצנט תעשה מעשה רוקס ומה נדע שהול רוקס צד' מינץ הללו כמו שנא' ועשית מסך לפתח האהל תכלת ולרגמן תולעת שני מעשה רוקס: (לג) ויביאו את המשכן אל משה את האהל. פי' הרמז'ן פירושו כמו צו'לו ולת האהל כי משכן הול יריעות התחמוגות דכתיב ולת המשכן תעשה עשר יריעות וכתיב צהן וחצרת לת היריעות והי' המשכן אחד ויריעות עזיס הן האהל דכתי' ועשית יריעות עזיס לאהל על המשכן ולפעמים קורא לכל הצית אהל מועד דכתי' ועשו את כל אשר לוייתך את אהל מועד: (לו) את גרותיה גרות המערכה. כ' הרמז'ן יתכן שדרך המנורות להיות צהן גרות לנוי או להרצות האור לפרקים ולכן אמר גרות המערכה לומר שלא היו צה אלא גרות המערכה אשר יערוך צה צן הערציס: (מב) כן עשו בני ישראל את כל העבודה. כתב הרמז'ן קורא למלאכת המשכן עצודה לומר שעשו אותה לעצודת השס הנכבד כענין ועבדתם את ה' אלהיכם. אי נמי העצודה על הכליס כלשון שלמר את כלי עצודת המשכן והזכיר תחלה הכליס לומר כי אפילו צכליס נזהרו ועשו כמלווה צהס ולמר כן הזכיר וירא כל המלאכה:

מ (כ) ביום החדש הראשון באחד לחדש תקים את משכן וגו'. כי עתה תקימו אתה ומכאן ואילך צנסוע המחנות יורידו אותו כלוים ויקימו אותו. ופי' תקים תגמור הקמתו כי כל ז' ימי המלואים היה מעמידו צצקר ועומד כל היום וכל הלילה וצעלות השמר היה מפרקו וחוזר ומעמידו מיד וצלאחד לחדש שהוא ח' למלואים הקימו ולו כסהו הענן דכתיב ויכל משה את כל העולאכה ויכס הענן אלמא דקודם לכן לא כסהו הענן ומ"מ ציום הראשון של מלואים נצבר למשה משס כל הפרשיות הנאמרות מתחלת ספר ויקרא עד ויהי ציום השמיני אצל לא היה הענן נוכסה אותו והיו סצורים שהיה הדבור למשה שס מן השמים כאשר היה לו צארץ מלרים. אצל צמדדש חזית יש ויהי ציום השמיני היה ראוי להיות תחלת הספר אלא שאין מוקדם ומאחר צתורה ר"ל ויקרא אל משה מאהל מועד. היה למר וירא צצוד ד' אל כל העדה ותלא אש ותאכל על המוצח והיה הדבור לאהרן יין ושמר אל תשת ממחרת כי לא יתכן שמצבר לאהרן מאהל מועד קודם למשה: תקים את משכן אהל מועד. כתב הרמז'ן לא פי' לו צלוואה זו סדר ההקמה כמו שמפורש צמעשה ויתן אה אדניו וגו' מפני שצבר הראה אותו ההקמה צבר צמרלטים העין וכן קצר כאן שלמר ושמת את ארון העדות ולא הזכיר ואל הארון תתן את העדות כי ממה שלמר לו ארון העדות ידע זה שאינו נקרא ארון העדות אלא על שס הלוחות שצו וכבר פי' לו צלוואה ולא

רסז פ"י הטור פקודי על התורה

הארץ נתן וגו' ולא הארך כאן אלא לנאותו על ההקדמה כי תשומת הארון עם הלוחות יקדים לכל הכלים וכן קצר צענף השלחן והמנורה ולא פי' צליחה לא צמשכן ישים אותם שכתב פירש לו וקצר צענף לבישת הארון וצניו שאמר והלצבת את הארון ואת צניו צדי הקודש וצניו אמר והלצבתם כתנות כי כבר צוה אותו צפרט סדר לבישתם ולא צו עכשיו אלא לסדר לו שעת לבישתם שתי' אחר הקמת המשכן כולו והוכי' צניו כתנות שבהם יתחיל הלצבה: (י) והיה המזבח קודש קדשים. אע"פ שהיה עומד במזרח קורא אותו קודש קדשים צעצור שמקריבין בו גם קדשי קדשי' ואמר צמשכן והיה קודש כי לא נקרא ממנו קודש קדשים אלא מקום הארון. כדכתיב והצדילה הפרכת וגו' וצין קודש הקדשים. אי נמי קורא למזבח קודש קדשים צעצור שמקדש אחרים כדתיב כל הנוגע בו יקדש: (יח) ויקם משה את המשכן. כתב הרמב"ן הנה מסדר צוה העשייה סדר כל ההקמה ואינו מזכיר משיחת המשכן וכליו ולא משיחת הארון וצניו וקרבנות המלוואים אע"פ שהם מזוהרים בצוואה והטעם לפי שזו הפרש' מספרת מה שעשה בהקמתו אותו מן היום הראשון שהתחיל בו שהוא כ"ג באדר שהיה מקימו בכל יום ולא היה מושח אותו עד שסיים כל ההקמה ביום ה' ונלווהו בהם פעם שנית קח את הארון כמו שמפורש צפרשת לו. וא"כ מה שכתב כאן ויערך עליו ערך לחס ויעל את הנרות פי' שעשה כן צומנם אחר המשיחה כי לא נתקדשו לעבודה אלא במשיחה וכן מה שאמר בצוואה והצלת את השלחן וערכת את ערכו פי' שיערוך אותו אחר המשיחה. ואינו מצין דכל ז' ימי המילואים היה מושח לאהרן ולצניו וגם המשכן וכל כליו שהרי היה מקריב בו קרבנות וזה אי אפשר בלא משיחה: (כ) ויקח ויחן את העדות אל הארון. פי' שלקח הלוחות מארון עץ שהיה צאהל משה והציא אותם אל המשכן: (כו) ויקטר עליו קטורת סמים - פירש"י אהרן. וכתב הרמב"ן שהוא טעות סופר דעל משה קאי שהוא הקטיר כל ח' ימי המילואים וכן ויעל עליו העולה והמנחה משה הוא המעלה שכן נלווה וזה אשר תעש' על המזבח שיתחי' הוא לעשות כן כל ימי המילואים כי הלוואות שם כולם על עצות משה ואמר אחרי כן עולת תמיד לזרותיכם שיעשו כן הכהנים לזרות ואע"פ שלא נאמר בצוואה והקטיר עליו קטורת סמים הצין זה משאר עצות שהרי צוה אותו בכאן שיסדר לחס ויעל הנרות אי נמי הוא בכלל ונתת המזבח לקטורת שתקטירו עליו מיד. ומה שאמר בצוואה ונתת אותו לפני הפרכת והקטיר עליו אהרן קטורת סמים להורות על ענינו מיום שהתחיל אהרן בכהונתו תדע לך דכתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה וזה לא היה אלא משמיני ואילך שהרי בכאן צוה למשה צפיר' והעלית את נרותיה: (לד) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד. וכתב אחר

פי' הטור פקודי על התורה רסח

אומר וצא משה אל אהל מועד וכו' וכתב הרמז"ן לפי הפשט צעצור שאומר וידבר ד' אל משה מאהל מועד לא נכנס במשכן אלא קרא אותו מאהל מועד ועמד פתח האהל. אי נמי פי' ולא יכול משה לצא שלא צא בלא רשות אלא יקראנו ויצא תוך הענן כאשר עשה צסיני:

נשלם ספר ואלה שמות

ספר ויקרא

א (א) ויקרא אל משה. כתב הרמז"ן לאחר שסיים צענין אהל מועד וכבוד ד' מלא את המשכן

וזהו צקרנות וצשמירת המשכן שיהיו הקרצנות כפרה להם ולא יגרמו העוונות לסלוק השכינה וליום צבהים שיתקדשו ויזכרו צטומאת מקדש וקדשיו ולא יחרסו לעלות אל ה' כמו שנאמר דבר אל אהרן ולא יצא בכל עת וגו' ואחר כן הגביל המשכן בצהצלת הר סיני צעת היות שם כבוד ה'. ורוב הספר צתורת הקרבן והמקריצין וצמקום שיתקרב צו ויצולו צוקלת מלות נגרות עם אלה כי מתחלה לזה צקרצנות הנדצה ול סור החיצ והס צעצורם ואחר כן צקרצנות החטא ונגרר אחר ה לרזכ ררמאכלים האסורים צעצור שהם מט אים וראוכל או הנוגע צהם צכל קודש לא יגע ולא המקדש לא יצא ורורך לרזכיר תורת המלות (המזורע?) ומשפט היולדת והצ והצ להייצ אותם צקרצן ולהזהיר עוד צטומאתם ונגרר אחר זה שיהיר על העריות כי משכצם מטמא ועונם יקרא טומאה וגורם לסלוק השכינה ועוד כי השוגג צהם מח יצ חטאת שהזכיר כבר צואם נפש אחת חטא צשגנה ואחרי כן מלות שצת ומועדי ד' צעצור הקרבן שמקריצין צהם ורוב הפרשיות צענין זה ידבר עם הבהים דבר אל אהרן ולא צניו. לו את אהרן ואת צניו. וצפ' קדושים קלת מלות לצני ישראל רוצם נגררין על עניין הקרצנות או צדומים להם. ולא אמר ויקרא ה' אל משה משו' דקאי אלעיל דכתיב וכבוד ה' מלא וגו' ועלה קאי ויקרא. כתב הרמז"ן דר"זל דלכל האמירות והלוויין קדמה קריאה ולא כתב אותו אלא כאן שהוא תחלת הדבור שהי' אליו מאהל מועד לומר שזה היה משפטו כל הימים צכל התורה. ולדעתם מאהל מועד הוא מוקדם ופרושו ויקרא אליו מאהל מועד וידבר אליו צחלה כי משה שם היה ולפ פשוטו צעצור שכבוד ה' מלא את אהל מועד לא היה משה רשא לצא צענין עד שקורא